

Povezava švicarskega in italijanskega velekapitala

Kako bodo finansirali naftovod iz Genove v Švico in Nemčijo - Veliki dobički nekaterih družb

Poročilo o delovanju finančne družbe Société Financière Italo-Suisse v Ženevi, to je švicarske delniške družbe za finansiranje italijanskih podjetij, vsebuje zanimive podatke tudi o izvedbi načrta za graditev naftovoda iz Genove v Švico in dalje v Zah. Nemčijo. Pri Colommbey-Aiglu, kjer bo naftovod prešel v Švico, bodo zgradili petrolejsko čistilnico. S sodelovanjem družbe Société Financière Italo-Suisse in italijanskega državnega holdinga Ente Nazionale Idrocarburi (ENI) v Rimu je bila marca 1959 ustanovljena v Rimu družba Oleodotti Internazionali z delniško glavnico 1 milijarde lir in delniška družba Raffinerie du Rhone v Lausanne z delniško glavnico 6 milijonov švicarskih frankov. Pri prvi sejo družbe Italo-Suisse v razmerju 1:2, pri drugi pa z 2:1.

Iz poročila o delovanju družbe Italo-Suisse za leto 1958-1959, ki je bilo predloženo na običnem zboru v Ženevi, se vidi, da je bila delniška glavnica rimske družbe Oleodotti Internazionali zvišana na 5 milijard lir. Sporazumno med italijansko družbo in skupino nemških bank je bila ustanovljena družba Sidelal A. G. Omenjena rimska družba bo poskrbela za izpeljavo naftovoda čez novo nemško družbo Sidelal A. G. so udeležena z rimsko družbo pri izvedbi načrtov za graditev petrolejske čistilnice na Bavarskem.

Za graditev naftovoda in čistilnice so potrebne izredno velike investicije, za katere je po poročilu Soc. Fin. Italo-Suisse kapital zagotovljen. Družba Italo-Suisse si je pridobila vso delniško glavnico delniške družbe »Petrol Peglie« v Genovi. V kantonu Wallis, kjer se konča prvi del naftovoda, je družba Raffinerie du Rhone kupila 2 milijona kv. metrov zemlje. Tu bodo postavili termoelektrarno, za katero bodo kot pogonsko silo uporabljali petrolejske odpadke; zmogljivost elektrarne bo znašala 140.000 kilovatnih ur.

Družba Italo-Suisse je prodala mnogo delnic družbe SME (Società meridionale di elettricità) in druge družbe Compagnia Napolitana d'illuminazione e scaldamento col gas (obe s sedežem v Neaplju), da bi si zagotovila likviden denar. Družba Italo-Suisse hoče kljub vsemu temu ohraniti svojo udeležbo pri velikih italijanskih družbah, še posebno, ker so poročila o položaju teh družb ugodna. Omenjena družba SME je imela lansko leto 4390 milijonov lir čistega dobička (prejšnje leto 5641) ter je lahko izplačala 7,5% dividende. Nje-

na delniška glavnica je bila zvišana od 20 na 95 milijard lir. FINSIDER (Soc. Finanziaria Siderurgica p. A. - Rim), je lani pridobila 1,74 (leto prej 1,7) milijona ton litega železa ter je imela 6.910 milijonov lir čistega dobička (leto prej 6.486). Njena delniška glavnica znaša 70.686 milijonov lir; dividenda je v finančnem letu 1958-59 znašala 9%. Družba Italo-Suisse je soudeležena tudi pri družbi ILVA (Altifornie e Acciaierie d'Italia) v Genovi, delniška glavnica 44 milijard lir. Ta je prodala lani 1,09 (prejšnje leto 1,07) milijona ton litega železa ter dosegla 3.290 (prejšnje leto 2.294) milijonov lir čistega dobička. ILVA je lansko leto pridobila vse del-

nice delniške družbe Breda Siderurgica S.p.A. v Milanu.

Družba Italo-Suisse je soudeležena tudi pri Società Italiana per le Strade Ferrate Meridionali v Florenci, dalje pri Banca Unione (Milano) in družbi Sidercom S.A., Lausanne, ki v Švici prodaja proizvode italijanskih tovarn. S prodajo raznih delnic je družba Italo-Suisse pridobila 5,28 milijona švicarskih frankov (prejšnje leto 4,07) ter je imela lansko leto 9,58 (prejšnje leto 9,02) milijona švicarskih frankov čistega dobička. Dividenda na vsako delnico znaša 24 švicarskih frankov; delniška glavnica 25 milijonov švicarskih frankov je razdeljena na 240.000 delnic.

KRIZA V PREMGOVNI IN JEKLARSKI SKUPNOSTI

Francozi za preobrazbo, Nemci proti - Zdržitev s SET?

Premogovna in jeklarska skupnost, ki je bila ustanovljena po francoski zamisli, je zdaj na pragu hude krize, ki ji grozi pravi zaradi novega gledišča, ki ga je zavzela Francija nasproti tej mednarodni organizaciji. Francozi so prišli na dan s predlogom, naj bi se pravila Skupnosti izpremenila, in sicer v smislu, da bi ta mednarodna ustanova izgubila značaj nadležnosti. Njeni sklepi naj bi ne bili več neodvisni in obvezni za posamezne vlade, temveč bi postali pravomocni šele, ko bi jih odobrile vlade članice Skupnosti.

Poleg tega predlagajo Francozi, naj bi v pristojnosti Premogovne in jeklarske skupnosti ne sodila samo premog in jeklo, temveč naj skupnost zajame vse energetske vire, tako na primer tudi petrolej in po možnosti tudi atomsko energijo.

Francoski nastop je posebno vznemiril nemške gospodarske in politične kroge, ki ugiubajo, kaj je pravzaprav v ozadiju te najnovejše francoske pobude. Težko je reči, kakšna ugiubanja drži in kaj v kateri smeri. Tako na primer nekateri domnevajo, da je De Gaullova vladavina preveč nacionalistična, da bi lahko sprejemala sklepe mednarodnih ustanov, kakor je Premogovna in jeklarska skupnost, ne da bi vlada imela pravico, da se o teh sklepih lahko izreče.

Drugi iščejo vzrok za francosko ravnanje v Sahari. Tam so Francozi odkrili tako obilna petrolejska ležišča, kakor tudi ležišča zemeljskih plinov, da je Francija po teh odkritjih postala najmočnejši činitelj v sklopu Premo-

govne in jeklarske skupnosti. To mesto je doslej zavzemala Zah. Nemčija zaradi svoje močne industrije v Porurju. Ko bi torej vključili petrolej in zemeljski plin v pristojnosti Premogovne in jeklarske skupnosti in ko bi njena pravila, v kolikor zadevajo pravomocnost njenih sklepov, ostala neizpremenjena, bi Skupnost odločala tudi o francoskem petroleju in zemeljskem plinu v Sahari. Francozi ne želijo tega, zato pa predlagajo, da se sklepom Skupnosti odvzame dosežani značaj nadležnosti (ali »supernacionalnost« po romanskem izrazoslovju).

Z nemške strani, vsaj iz zahodno-nemških gospodarskih krogov, prihaja predlog naj bi se Premogovna in jeklarska skupnost in Skupni evropski trg kratko združila. Pravila Skupnega evropskega trga zajemajo vse blago in po bi združiti zajela tudi premog in zemeljski plin.

Francoski zunanji minister Couve de Murville se je v svojem poročilu pred parlamentarnim odborom za znanje zadeve dotaknil tudi vprašanja položaja Premogovne in jeklarske skupnosti, vendar ni zavzel jasnega gledišča niti v svojem odgovoru na vprašanje nekega poslanca, ki je nadel vprašanje združitve Premogovne in jeklarske skupnosti in Skupnega evropskega trga.

OSTRA NASPROTJA ZARADI PREMGOVNE KRIZE

Huda napetost med članicami Premogovne in jeklarske skupnosti je nastala zlasti ob vprašanju, kako rešiti premogovno krizo, ki so jo povzročile velike zaloge neprodanega premoga. Danes je stanje teh zalog približno naslednje: neprodanega premoga je v Franciji okoli 11 milijonov ton, v Zah. Nemčiji 12 milijonov in v Belgiji 7,7 milijonov ton. Francoske zaloge so torej približno enake nemškim. Toliko premogov pridobijo Francozi približno v enem polletju.

Podpredsednik evropskega parlamenta Kaibitzer je v neki svoji izjavi kritiziral izjave novega predsednika Visoke oblasti Premogovne in jeklarske skupnosti Italijana Malvestizia. G. Malvestiti je dal to izjavo časopisu »Il Successo« tik pred svojo izvolitvijo za predsednika. V njej se je pokazal pristaša skupnega evropskega trga, tako pravi Kaibitzer, ter nasprotnika Premogovne in jeklarske skupnosti. Kaibitzer se vprašuje ali je to gledišče Italije glede predloga za preobrazbo Premogovne in jeklarske skupnosti?

GLEDIŠČE NIZOZEMSKE

V svojem poročilu, ki ga je nizozemska vlada predložila obema zbornicama nizozemskega parlamenta, protestira proti poskusom, da bi Evropski gospodarski skupnosti oziroma njenim sklepom vzele dosežani značaj. Poleg tega naglašajo poročilo, da ima vlada Skupni evropski trg za osnovo svoje zunanje politike ter da bo storila vse, da se Evropa gospodarsko ne razbije na dva bloka.

— — —
SVICARJI BREZ DELA. Konec avgusta je bilo v Švici 812 ljudi brez dela, prejšnji mesec 760 in pred enim letom 1.723.

Kraker vidite na sliki, zna biti Nikita Hrušev tudi salonski. Poročila o njegovem potovanju po Ameriki dokazujejo, da je srečno preстал tudi najhujši ožni političnih nasprotnikov, ki so mu postavljali najrazličnejša vprašanja glede sovjetske zunanje politike in življenja v Rusiji, da je bil javno spravili v zadrego. Pogosto si je na svoji poti podelil s svojimi znani duhovitostmi. V takšnem neposrednem stiku z ameriško javnostjo se ni bil noben sovjetski državnik — Stalin na primer ni nikdar zapustil sovjetske zemlje — in prav ta neposredni stik je ameriški javnosti prijal.

V začetku so se mnogi Američani, med temi tudi predstavniki krajevnih oblasti in sindikalisti, tako izvalno vedli nasproti njemu, da so s svojimi ameriške odgovore politike kakor samega Hruševa; saj je bil ta konec koncev ameriški gost. Takšen nastop proti njemu bi utegnil pokvariti tudi najboljše namene Hruševa in poskuse za zblizanje. Iz same ameriške javnosti so se čuli protesti proti takšnemu nastopu. Prisrčen sprejem, ki ga je bil deležen Hrušev v San Franciscu, je mnogo tega popravil. Hrušev je v svoji izjavi postavil sovjetsko politiko na tole podlago: Vi Američani imate lahko kakršnekoli gospodarski in socialni sistem (kapitalizem), kakor hočemo mi ohraniti svojega (komunističnega); kljub temu lahko živimo v miru, ker bi bila tretja svetovna vojna nekaj strašnega.

Lesna konferenca na Bledu

Dne 17. in 18. septembra bi morala biti na Bledu konferenca italijanskih in jugoslovanskih predstavnikov lesne stroke. Zaradi slabega vremena pa je bila konferenca v Ljubljani, le prenočilo so italijanski gostje na Bledu. Strokovni italijansko-jugoslovanski mešani odbor za les predstavljata italijanska in jugoslovanska delegacija, ki sta se udeležili posvetovanj v Ljubljani. V italijanski delegaciji, ki jo je vodil ing. A. Mario Camaiti, glavni ravnatelj za gorsko gospodarstvo in gozdove, so bili tudi predstavniki organizacij lesnih trgovcev, med temi dr. V. Spinotti, podpredsednik Združenja lesnih trgovcev v Trstu in svetnik te organizacije E. Mayer. Jugoslovanskemu odposlancu je načeloval ing. Branko Matić, glavni ravnatelj podjetja »Exportdrvo« v Zagrebu. Med drugimi člani naj omenimo K. Kušarja, glavnega ravnatelja podjetja Slovenjales v Ljubljani in inž. D. Kabalina od podjetja Exportdrvo. Lani se je mešani odbor sestel v Neaplju. Na sestanku so razpravljali, kakor bi se dala trgovina z lesom med obema državama pospešiti in kako bi se odpravile razne ovire. Italijanski uvozniki bi želeli, da bi bile cene jugoslovanskega lesa bolj stalne. Iz vrst italijanskih grozstov smo tudi priporočili, da so ti nasprotni uvozniki predstavništvo jugoslovanskih izvoznih podjetij v Italiji, čeprav so ti Italijani. Italijanski grozisti namreč slutijo, da bi se poslji iz jugoslovanskega lesa utegnili sklepati mimo njih. Jugoslovanska delegacija je ob tej priložnosti priredila za italijanske goste izlet v Zagreb, Sarajevo, Beograd in Dubrovnik.

Kaj Jugoslavija uvaža in izvaža

Letos se je izvoz močno dvignil

V razvoju jugoslovanske zunanje trgovine v prvem polletju 1959 je očitno povečanje izvoza. V tem času je Jugoslavija izvozila za 66.421 milijonov dinarjev blaga. V primeri z izvozom v istem razdobju lanskega leta je bil letošnji za 5.060 milijonov dinarjev, to je 10,8% večji. Za gospodarskim načrtom je letošnji izvoz sicer precej zaostal, saj je dosegel samo 43,1% celotnega izvoza, ki bi ga morala Jugoslavija doseči v vsem letu 1959. Ako bi Jugoslavija hotela izvesti izvozne načrte, bi morala v drugem polletju tega leta izvoziti za 87,6 milijarde dinarjev blaga. Ta cilj bi se dal tudi doseči, ako bi izvoz naraščal v dosedanjem razmerju.

Napredek letošnjega izvoza nam postane še bolj očitno, ako pomislimo, da je Jugoslavija letos v prvem polletju izvozila prav malo blaga manj, kakor v vsem letu 1955. Zaradi dobre letine pričakujemo, da bo izvoz kmetijskih pridelkov, ki je v prvem polletju zelo zaostal za planom, narastel; takoj naj se zlasti povečal izvoz tobaka. V prvem polletju je zaostal za načrtom izvoz predelane sadja in vina, pač pa je Jugoslavija izvozila za 8.242 milijona živinskih proizvodov, to je za eno tretjino več kakor v prvem polletju lanskega leta. Za načrtom je tudi zaostal izvoz lesa in lesnih izdelkov.

Vrednost izvoženih industrijskih iz-

Jugoslovanska zunanja trgovina v letu 1958

Po jugoslovanskih končnih uradnih statističnih podatkih je Jugoslavija v letu 1958 uvozila 4,13 milijonov ton raznega blaga v vrednosti 180,40 milijard deviznih dinarjev (300 din. za dolar), izvozila pa 5,14 mil. ton v vrednosti 132,42 milijard deviznih dinarjev. Če prištejemo še uvoz iz naslova ekonomskih pomoči, t. j. iz kmetijskih presežkov ZDA (926.000 ton v vrednosti 25,10 milijard), je celotni uvoz dosegel po količini 5,06 mil. ton, po vrednosti pa 205,50 milijard dinarjev.

KAJ JUGOSLAVIJA IZVAŽA

Iz naslednjih podatkov je razvidno, kateri so bili najvažnejši izvozni artikli in koliko je Jugoslavija izkupilazanje v milijonih dinarjev: korusa 9,209 (t. j. 9 milijard 209 milijonov dinarjev), tobak 8,100, pomorske in rečne ladje (po večjem številu po naročilih iz tujine v jugosl. ladjedelnicah) 7,622, trdi rezani gradbeni les 5,900, sveže meso 4,143 (od tega 768 mil. za zaklano perutnino), svinice 3,931, goveda 3,568, vino 3,110, mehki rezani gradbeni les 2,521, pohištvo iz lesa 2,426, jaja 2,334, visokonaftni material 2,240, hmelj 2,076, elektrotehniški material 2,049, suhe slive 1,977, celulozni les 1,677, drva za kurjavo 1,420, boksiti 1,297, brezšivne cevi 1,254, stroji in naprave 1,176, konji 1,130, priporočil koncentrat 1,050, tima in cestna vozila 1,036, sveže zaje 956, cement Portland 945, kodelja in zadnje predvodo 892, magnezit 817, cink 768, leseni zaboji 552, kavišna soda 593, kalcanirana soda 405, svinje 380, strojila (ekstrakti) 303; sledijo z vrednostjo pod 300 milijonov živo srebro, cigaretni papir, emajlirana posoda, cinkov koncentrat, antimon, koncentrat kromove rude itd.

KAJ PA UVAŽA

Uvozila pa je Jugoslavija leta 1958 in za blago izdala v milijonih deviznih dinarjev: pšenica 16,249, t. j. 16 milijard 249 milijonov (za 736.990 ton, od katerih je prišlo 642.328 ton iz ZDA, 94.352 ton iz Sovjetske zveze), umetna gnojila 10,233, elektrotehniški material 9,134, surovi bombaž 8,525, jeklena pločevina 6,974, traktorji 6,039, premog 5,615, pogonski motorji, vstevši avtomobile 5,084, stroji za obdelovanje kovin 4,741, surova nafta 4,235 (za skupnih 629.030 ton, od katerih je prišlo 359.161 ton iz Sovjetske zveze, 175.101 tona iz Iraka in 74.219 ton iz Romunije), jekla, vstevši železniške tračnice 3,918, volna 3,546, poljedelski stroji 3,398, tekstilni stroji in sestavni deli, vstevši utensilije 3,226, tehnična olja 3,193,

delkov je dosegla 49.473 milijonov dinarjev ter je bila približno za 10 milijard dinarjev večja kakor lansko leto, vendar ni izvoz industrijskih izdelkov v popolnosti dosegel načrta. Napreduje izvoz izdelkov ladjedelnic, ki je dosegel v prvem polletju 1959 7.342 milijonov dinarjev (lani v istem razdobju 2.383 milijonov). Lesna industrija je letos izvozila za 7.298 milijonov dinarjev, tekstilna za 2.444 milijonov dinarjev, prehranjevalna pa za 4.306 mil. din.

Tako imenovani komercialni uvoz (brez uvoza na račun tuje gospodarske pomoči) je bil letos manjši kakor lansko leto in je znašal 102.687 mil. dinarjev (lani 105.858 milijonov). Uvoz industrijske opreme je znašal letos 26.071 (lani 33.006) mil. dinarjev. Narastel je izvoz živil (24.603 mil. din., to je za 5.750 mil. več kot lani), raznih surovin (15.665 mil., to je 1.600 mil. več) in pogonskega goriva (7.446 mil., to je 1.500 mil. več kakor lani). Uvoz iz evropskih delov padca, (letos 65.253, lani 77.410), medtem ko narašča uvoz iz Azije (5.472 letos, 4.093 mil. lani).

JUGOSLOVANSKI IZVOZ V PRVIH SEDMIM MESECIH

Po začasnih podatkih je jugoslovanski izvoz v prvih 7 mesecih tega leta dosegel vrednost 76 milijard dinarjev ter je bil skoraj za 5 milijard večji kakor v istem razdobju lanskega leta.

stroji in oprema za proizvajanje in obdelovanje rud 2.764, instrumenti, aparati in izdelki precizne mehanike 2.646, avtomobilske gume 2.596, svinjska mast 2.221, sestavni deli za motorna vozila 2.017, težke surove kože 1.917, zdravila 1.726, potniški avtomobili in avtobusi 1.603, volneno predvodo 1.491, naravni gumi (kavčuk) 1.358, surovo in staro železo 1.357, analinske barve 1.249, celulozna vlakna 1.199, parni stroji 1.183, kava 1.143, gradbeni stroji in sestavni deli 1.126, bombažne tkanine 1.001, tehnični surovi loi 930, jeklene cevi 899, kakaoec 856, predvodo umetne vlase 830, kamioni 801, jeklena žica 745, bencin in petrolej 473, koks 427, volnene tkanine 380. Sledijo filmski trak in zabavni filmi, hladilniki, nepregorna opeka in drugo blago z manj ko 300 milijoni dinarjev vrednosti.

S KATERIMI DEZELAMI JUGOSLAVIJA TRGUJE

Največjo blagovno izmenjavo je imela Jugoslavija z evropskimi državami: v svojem uvozu za 144.477, v izvozu pa za 103.793 milijonov dinarjev. V jugoslovanskem izvozu je lani prednjačila Italija s 16.173 mil., nakar si sledijo po vrednosti Zah. Nemčija z 12.529, Sovjetska zveza z 10.922, Vel. Britanija z 10.366 milijoni, za njimi pa po enaki vrednosti Vzh. Nemčija, Poljska, Češkoslovaška, Švica, Avstrija, Francija (4.878 mil.), Grčija in druge države. Uvozila pa je Jugoslavija lani med evropskimi državami največ iz Zah. Nemčije (za 24.065 mil.), zatem iz Italije (20.279 mil.), Sov. zveze (17.345 mil.), Vel. Britanije (10.839 mil.), Poljske (10.764 mil.), Madžarske (10.694 mil.), Češkoslovaške, Vzh. Nemčije in Avstrije (7.608 mil.).

Z ostalimi državami je dosegel skupni promet v obih smereh, terjv v uvozu in izvozu, naslednje vrednosti: s Severno Ameriko 50.879, z Azijo 17.550, z Afriko 13.998, z Južno Ameriko 4.560, z Oceanijo pa 2.666 milijonov dinarjev.

S KAKŠNIM BLAGOM STA TRGOVALI ITALIJA IN JUGOSLAVIJA

Po jugoslovanskih statističnih podatkih je Italija uvozila lani iz Jugoslavije naslednje količine važnejših njenih izvoznih artiklov (v oklepaju je označena vrednost v milijonih deviznih dinarjev): živega goveda 12.995 ton (1.703), konji 11.889 ton (1.011), svežega mesa, razen perutnine 4.667 ton (1.038), zaklane perutnine 2.201 ton (406), jaja 12.315 ton (1.980), suhih sliv 715 ton (72 mil.), vina 3.361 ton (95 mil.), toba-

ka 970 ton (314), drv za kurjavo 238.626 ton (1.420), celuloznega lesa 135.026 ton (767), mehkega rezanega lesa 36.174 ton (887), trdega rezanega lesa 122.062 ton (1.899), kodelje in zadnjega predvoda 2.461 ton (195), boksita 180.954 ton (393), pirtovega koncentrata 41.612 ton (144), cementa Portland 1.080 ton (3,7), lesenih zabojev 96 ton (3,2 mil. din.).

Izvozila pa je Italija v Jugoslavijo: težkih surovin kož 114 ton (28 mil. dinarjev), celuloznega lesa 200 ton (33,3), zvepla 196 ton (3,6), anilinskih barv 62 ton (55), zdravil 17 ton (183), umetnih gnojil 150.645 ton (1.707), gum za prevozna sredstva 1.835 ton (620), volnene predvoda 176 ton (260,4), predvoda umetne svilc 336 ton (151), bombažnih tkanin 63 ton (68,1), volnenih tkanin 45 ton (51,2), jekla 7.594 ton (394), jeklene pločevine 35.488 ton (2.031), jeklene žice 2.381 ton (150), jeklenih cevi 2.018 ton (182), pogonskih motorjev 2.601 ton (1.206), kmetijskih strojev 4.607 ton (872,5), traktorjev 2.398 ton (983), strojev za obdelovanje kovin 1.304 tone (733), gradbenih strojev in sestavnih delov 368 ton (94,1), strojev za proizvodnjo in obdelavo rud 1.360 ton (546,4), tekstilnih strojev in sestavnih delov 1.346 ton (836,5), elektrotehniškega materiala 1.379 ton (929), potniških avtomobilov in avtobusov 1.045 ton (314,4), kamionov 144 ton (55,8), delov za motorna vozila 1.337 ton (628,6), hladilnikov 197 ton (78,7), instrumentov, aparatov in izdelkov precizne mehanike 49 ton (112). V teh podatkih seveda ni vsteto raznovrstno drugo blago, ki ga statistika ne klasificira posebej.

KONFERENCA ZA ATOMSKO SILO NA DUNAJU. Pretekli tork se je začela na Dunaju konferenca Mednarodne agencije za atomsko energijo. Agencija je pričela delovati na vseh področjih, zlasti pa na organizaciji zaščite pred radioaktivnostjo.

maenje

Antilunik

Ni treba, da verjamete italijanskim listom, da se je v Barletti s cementno stavbo zrušila nad italijanski narod nesreča, kakršne še ni doživel. Listi so svoje vesti vedno odevali s svetlo ali črno tanično pretiravanjem, kaj šele danes, ko naša revna zemlja kar plava v morju senzacij, ki jih prenašajo radio, radiotelefon in televizija z bliskovito naglico skozi ozračje na neizmerne daljave tja do nočne omare nevernoznih zemljanov 20. stoletja. Zdaaj se je Lunik II. pridružil tekmeccm časnikov, ko je vendar do zadnjega trenutka — dokler se ni razbil ob Luni — pošiljal iz vesolja vesti o svojih odkritjih na nenavadnem potovanju. Kako naj se čuje glas časnika iz vrst teh tekmeccov, ki so jih ustvarile najnovejše pridobitve človeškega napredka, ako bi ga časniki karje ne doignili dovolj?

Barletta ni torej največja nesreča, ki je kdaj zadela italijanski narod; morda tudi ni edinstvena, je pa ena izmed redkih, ki so po pravici silovito razburile in vznemirile italijansko javnost in hkrati zbudile sočutje tudi izven meja Italije. Italijani so že sami pravilno ocenili nesrečo, ki pravzaprav ni nesreča, kakršno povzročajo višje in nepreručljive sile, temveč zločin, ki bi se mu človek s povprečno pametjo, vestjo in poštenostjo lahko izognil. Kdo je večji krivec, tisti, ki se je tri dni pripravil na krpanje razpok na stavbi s cementom, namesto da bi takoj dal hitro izprazniti ali tisti (predstavniki oblasti), ki niso odredili izpraznitve stavbe, kakor hitro so se na njej že več dni pred katastrofo pokazale prve velike razpoke.

Ce že ni mogoče vnovič vdhiniti življenja 60 žrtvam v Barletti, naj bi pa velika nesreča ne bila zaman preostala in drugim državljanom, zlasti gradbenikom in oblastnikom. »Treba je, da se spomin na žrtve vtisne z vso neumisljenostjo v našo notranjost kot svarilo, da bi bili bolj resni, bolj pošteni, bolj temeljiti in manj delitavski — da ne bi gradili s prazno fantazijo življenja, svojega uspeha, imetja in hiše.

Teško je kaj dodati k tej jasni oceni in modernemu zaključku ugodnega italijanskega publicista. Ni dvoma, da se je Barletta vtisnila v spomin stanovalcev v vsej Italiji in da se bodo ozirali po svojih nad sabo v novih cementnih stavbah in v Trstu še posebej, ko bo burja tresla višja nadstropja tržških stolpnice. Kaj pa stavbeniki in nadzorne oblasti?

Antilunik! Tako je krstili nek naš gradbeniki gomilo zrušene stabe v Barletti. Lunik — simbol človeške vztrajnosti in natančnosti, Antilunik v Barletti — simbol površnosti in nemarnosti, a morda tudi brezvestnosti. Pripiznam, da me je ta prijateljeva duhovitost zadela. Videl sem v njej znamenje tvozne moči naše slovenske sredine, ki v današnjem stisnjemem okolju ne more zaživeti lastnega življenja, ki ji vendar pripada zaradi njene samorastlosti.

— lb —

Ja življenja

Zivljenje je polno napak in odpovedi. V prvi polovici so pogreški bolj pogosti kakor odpovedi. V drugi polovici so še vedno pogosti pogreški, toda nezmehoma naraščajo odpovedi. Seleskrajna odpoved — smrt — zaključ za vselej vrsto napak.

Giovanni Papini

17 milijonov ton ladjevja preveč

Osnovna značilnost današnjega svetovnega položaja je, da je na razpolago preveč ladij. Strokovnjaki cenijo, da je za 4,3 milijona ton preveč tovornih ladij in za 4,4 milijona ton petrolejskih ladij. Ta polozaj se zdaleka ne kaže znakov, da bi se v bližnji bodočnosti spremenil na bolje. Dogaja se celo nasprotno. Danes je v vseh ladjedelnicah na svetu v delu za okrog 8 milijonov ton ladij, od tega polovica petrolejskih ladij, tako da bo nekako ob koncu letošnjega leta za okrog 17 milijonov ton ladij preveč. To seveda v primeru, da se sedanji položaj bistveno ne spremeni, to je, če ob obsegu prevoza po morju ostati približno na današnji ravni. Pa še drugi činitelji utegne imeti pri tem važno besedo: razprema in podiranje ladij.

Oglejmo si zdaj koliko ton starega ladjevja je bilo razdrtih v preteklih letih: leta 1945 1400 ton (525 ton petrolejskih in 875 tovornih ladij), leta 1953 760 ton (300, 460), leta 1956 540 ton (96, 444), leta 1957 948 ton (144,804) in leta 1958 1904 ton (366, 1538). Za leto 1959 so znani podatki do vključno meseca maja. Do takrat je bilo letno razdrtih za 1516 ton ladij (376 ton petrolejskih in 1140 ton tovornih ladij).

Ce se bo razdiranje ladij nadaljevalo v istem korakom kakor do konca maja, bodo do konca leta 1959 razdrti za okoli 4 milijone ton ladjevja. To se pravi, da bo na svetu proti koncu leta 1959 okoli 12 milijonov ton ladij preveč. Med temi ladjami bo za 8 milijonov ton novejše gradnje, kar pomeni, da bodo ostale ladije kmalu izrinjene zaradi svoje počasnosti iz konkurenčne bitke. Prav zaradi tega so nekateri strokovnjaki menili, da bo konec leta 1961 ali vsaj do leta 1962 prebitok ladij tako nizek, da ne bo predstavljal posebnega praktičnega vprašanja in da bo med tonazjo razpoložljivih ladij in prevoznimi potrebami nastalo ravnotežje.

Predstavniki državnih železnic Avstrije, Italije in Jugoslavije so se po dolgem času in po številnih pogajanjih (prve stike so navezale iz v zadnjih mesecih lanskega leta) sporazumeli glede neposredne prevozne tarife za železniški blagovni promet na relaciji Avstrija - Trst - čezmorske dežele. Nova »jadranska tarifa« bo odpravila zamudno računanje pristojbin za posamezne države ob prestopu mej Avstrija - Jugoslavija in Jugoslavija

Posebnosti bocenskega velesejma

(Od našega priložnostnega dopisnika)

Bocen, 20. sept.

Letošnji mednarodni velesejmi v Bocnu na Južnem Tirolskem (od 12. do 23. septembra) je bil po vrsti 12. Odprl ga je minister za industrijo in trgovino E. Colombo.

Po mestu in na samem sejmu obiskovalec ne opazi nikakšne napetosti, ki naj bi jo povzročal spor med prebivalci zaradi pritožb nemške manjšine proti ravnanju, ki ga je deležna s strani italijanskih oblastev. Tujec bi se moral delj časa pomuditi v Bocnu, če bi se hotel pogledati v ta spor. Naše bralce bo verjetno zanimala okolnost, da je uprava sejma v rokah Nemcev. Čeprav imajo v mestu danes Italijani večino, ki jo tvorijo priseljeni delavci v novih tovarnah, prevladuje po mestu nemščina. Po nemško govorijo ko stopiš v trgovino, pa tudi strah na ulici rad spregovori s teboj v nemškem jeziku.

Ze sama lega Bocna je postavila velesejemskim prirediteljem povsem določene naloge. Bocen stoji na važnem križišču cest iz Italije v Avstrijo in Nemčijo in tudi gospodarstvo Južnega Tirolskega, kjer prevladujeta vino in sadje, išče povsem naravno zvezo z Južno Nemčijo in Avstrijo. Prav zaradi tega razlogov prevladujeta med tujimi tri dve državi na tem sejmu.

Letos se je sejma udeležilo 1625 razstavljavcev, med temi je 1097 domačin. Tudi podjetja so v veliki meri zastopana od domačih predstavnikov. Med tujimi državami so se sejma uradno udeležile samo Avstrija in Nemčija. Avstrija razstavlja svoje proizvode v lastnem paviljonu, medtem ko so nemški proizvodi porazdeljeni po raznih paviljnih. Prihodnje leto namerava tudi Zah. Nemčija zgraditi lasten paviljon. Podjetja, ki razstavlja na sejmu, so iz 17 držav, in sicer poleg italijanskih iz Anglije, Avstrije, Češkoslovaške, Danske, Francije, Japonske, Jugoslavije, Kanade, Kube, Nemčije, Nizozemske, San Marina, Španije, Švedske, Švice in ZDA. Nemških podjetij je 292 in avstrijskih 137.

Jugoslavija je prisotna z izdelki svoje domače obrti, namreč s pirotehniko, preprogami, z različnimi lesenimi izdelki ter raznimi drugimi umetninami domače obrti. Vse te izdelke razstavlja podjetje Ponišavle-export (Piriot-Beograd), ki ga zastopa RAIE di Cristini Marlena iz Milana.

Na nemški kolektivni razstavi je informacijska pisarna. Med nemskimi blagom je močno zastopano zlasti potrošno blago ter gospodinjstva oprema. Očitno polagajo Nemci veliko važnost tudi na izdelke svoje obrti. Nemška kolektivna razstava je predvsem informativne narave, medtem ko so izdelki nemške industrije razstavljeni v drugih paviljnih.

V lični enonadstropni stavbi je Avstrija razstavlja skoraj iste izdelke, kakršne smo že videli na tržaškem velesejmu: športno opremo in oblačila, razne tkanine, gumijaste izdelke, kinematografske in fotografske aparate, igrače itd. Drugod po semišči razstavlja Avstrija tudi izdelke električne in strojne industrije.

Sejem posebej posebno pozornost južnotirolskemu sadju in vinu, ki sta razstavljeni v posebni stavbi. Vsako leto vzbujajo pozornost na bocenskem sejmu zlasti stroji za obdelovanje lesa in kovin, toda še bolj stroji, ki jih uporabljajo sodobni obdelovalci zemlje, poljedelci, živinorejci, sadjarji, vinogradniki itd. Ker je Južni Tirol gorata dežela in je kmetijstvo razširjeno v gorskih predelih, razstavlja industrijska

podjetja zlasti takšne kmetijske stroje, ki so uporabni pri obdelovanju zemlje v hribovitih predelih.

Naj omenimo še izredno lepo razstavo južnotirolskih obrtnikov. Med drugimi prireditelji zaslužio omenbo razstava konj in sivega goveda, vsedrjavno zborovanje kokešerejcev in mednarodni kongres o cestnem in železniškem prometu čez Brenner.

Ing. M. P.

Jugoslovanski dan v Bariju

V Bariju se je te dni zaključil XXIII. Levantiski sejem, ki se ga je udeležilo poleg Italije še 23 tujih držav, med njimi Jugoslavija, Alžirija, Saudova Arabija, Ciper, Jordanija, Grčija, Iran, Irak, Libanon, Libija, Malta, Maroko, Združena arabska republika, Tunizija, Turčija in Yemen. Te države so priredile uradne razstave, na katerih je sodelovalo več sto podjetij.

»Jugoslovanski dan« je bil 16. septembra. Ob tej priložnosti je spregovoril predsednik sejma prof. Tridente, ki je zlasti izrazil zadovoljstvo nad sodelovanjem Italije in Jugoslavije. Spregovoril je tudi jugoslovanski veleposlanik v Rimu Mihajlo Javorski. Veleposlanik je poudaril, da so za razvoj prijateljskih in gospodarskih odnosov med Italijo in Jugoslavijo dane še velike možnosti. Jugoslovanska vlada pripisuje velesejmu v Bariju veliko važnost. Veleposlanik Javorski je še dodal, da je pričnan, da bo skorajšnji sestanek med italijanskimi in jugoslovanskimi gospodarstveniki v Bariju koristen za obe državi, zlasti pa za Južno Italijo.

Avstrija v donavski komisiji

Na eni izmed zadnjih sej je avstrijska vlada sklenila, da pristopi Avstrija k novi donavski komisiji ter sprejme dogovor o plovi po reki Donavi, ki je bil sklenjen 13. avgusta 1948 v Beogradu. Pobudo za ta dogovor je dala Sovjetska zveza, in sicer na mednarodni konferenci, katere so se poleg Sovjetske zveze udeležile še Jugoslavija, Bolgarija, Madžarska, Češkoslovaška in Romunija.

S tem dogovorom je bila pravno likvidirana stara mednarodna donavska komisija, v kateri so bile tudi velike zahodne države. V novem beograjskem dogovoru je ostalo eno mesto prazno, in sicer je bilo namenjeno Avstriji, ki pa je s svojim pristopom odlašala iz leta v leto. Vprašanje avstrijskega pristopa je postalo bolj pereče, odkar je bil med Avstrijo in Sovjetsko zvezo zaključen nov sporazum glede avstrijskih reparacij. Po tem sporazumu izvažajo Avstriji na račun reparacij več premoaga na Poljsko in Češkoslovaško, z druge strani pa izvažajo Rusi po Donavi več premoaga v Avstrijo.

Zdaj so torej v donavski komisiji samo obrežne države. Poleg tovrstnega prometa se vedno bolj razvija po Donavi tudi potniški promet. Rusi nameravajo uvesti potniško progno od izliva Donave do Dunaja in so v ta namen naročili v Korneuburgu v Avstriji dve ladji; ena izmed teh »Dunaj« je bila že dograjena.

ZIVAHNA TRGOVINA MED VZHODNO NEMČIJO IN KITAJSKO
Trgovinska izmenjava med Kitajsko in Vzhodno Nemčijo doseže v enem letu vrednost 1 milijarde rubljev. Vzh. Nemčija je v zunanji trgovini Kitajske na prvem mestu. Izvažajo zlasti opremo za elektrarne in tovarne, železniški material, lokomotive, traktorje, Dieslove motorje, gnojila, filme in optične izdelke. Kitajska izvažajo riž, sojo, živila in razne surovine.

Mednarodna trgovina

ZA 200 MILIJARD DINARJEV
KUPCIJ V ZAGREBU

Jubilejni zagrebški sejem se je zaključil. Podatki o poslovnem življenju na sejmu so zelo ugodni. Pogodbe, sklenjene za časa sejma, znašajo skupaj čez 200 milijard dinarjev vrednosti. (Lani 185 milijard). Največ pogodb je bilo sklenjenih na področjih strojne, elektro- in radioindustrije. Številne in ugodne so pogodbe, sklenjene za izvoz jugoslovanskih izdelkov v tujino. Tudi tuji razstavljavci so zelo zadovoljni z letošnjim sejmom. Letošnji obisk sejma je bil večji od lanskega in je dosegel 1,300.000 ljudi. Se sedaj se uprava sejma bavi z organizacijo prihodnjega sejma, ki bo od 30. aprila do 15. maja prihodnjega leta.

»SODOBNA ELEKTRONIKA«

V Ljubljani bo od 16. do 25. oktobra šestih povojni sejem »Sodobna elektronika in nuklearna tehnika«. Na letošnji prireditvi bodo razstavljeni najnovejši izdelki s tega področja, tako različni oddajniki in sprejemniki, televizijski aparati, priprave za telekomunikacije in avtomatizacije. Posebno pažnjo bodo letos posvetili sestavnim delom merilnih naprav za potrebe avtomatizacije. Poleg Jugoslavije bodo razstavljale svoje izdelke številne tuje države, med katerimi tudi Japonska in Avstralijska.

MEĐNARODNE RAZSTAVE V INNSBRUCKU, ki se je začela 19. septembra, so se udeležile tudi Zah. Nemčija, Italija, Jugoslavija, Švica, Vzh. Nemčija, ZDA, Francija, Nizozemska in Belgija.

FRANCIJA OVIRA UVOZ

V krogih Evropske gospodarske skupnosti kritizirajo francosko trgovinsko politiko, češ da ovira uvoz iz držav Skupnega evropskega trga pa tudi iz držav Organizacije za gospodarsko sodelovanje v Evropi (OECE). Uvoz v Francijo je sprosčen do 75%, toda Francozi skušajo ovirati uvoz v kolikor ni v skladu s položajem francoske industrije in francoskega kmetijstva. Pogosto ovirajo tudi uvoz, ki je predviden v kontingentih; ta ni avtomatičen, pač pa zahteva francoska carina pogosto posebne uvozne licence. Poročajo, da se v tem pogledu gospodarski ministri ne strinjajo s predsedništvom vlade, ki je za strožje nadzorstvo uvoza. Finančni minister Finay je za večjo sprostitve zlasti uvoza z dolarskega področja. V začetku prihodnjega leta naj bi uvoz spustili do 90%.

CARINE PROST UVOZ KROMPIRJA V ZAHODNO NEMČIJO

Zahodna Nemčija ne bo imela letos dovolj krompirja. Vlada je zato sklenila olajšati uvoz krompirja iz tujine. V ta namen je odpravila carino na uvoz od 25. septembra 1959 do 31. marca 1960. Za uvoz iz držav Evropske gospodarske skupnosti in iz Češkoslovaške

DENAR

DENAR POSTAJA DRAŽJI. Dvanajst ameriških zveznih bank je zvišalo obrestno mero od 3% na 4%. Zadržje je bila v Ameriki obrestna mera zvišana 25. maja, in sicer od 3 na 3½. Tudi v Kanadi je bila obrestna mera zvišana, in sicer od 5,89 na 6,05%. Obrestno mero je zvišala tudi Danska, in sicer od 4% na 5%. Aprila lanskega leta je bila na Danskem obrestna mera znižana od 5 1/2 na 4 1/2%. Z zvišanjem obrestne mere se države hočejo zavarovati pred inflacijo.

je bil postavljen kontingent 70.000 ton; doslej je bil izkoriščen do 11.000 ton. Poljaki bodo poslali v Berlin 50.000 ton krompirja. Sklep vlade mora potrditi se parlament, ki se sestane konec oktobra.

ZAKAJ JE NAZADOVALA CENA KAVČUKA

Po dolgem času težnje navzgor je cena kavčuka na mednarodnih trgih zadnje dni pričela nazadovati. V New Yorku je popustila za pol stot. (od 40 na 39½ stot. dolarja za funt). Nazadovanje spravljajo v zvezo z obvestilom, da sta vladi v Londonu in v New Yorku sklenili vreči na trg večje količine strateških zalog. Izbrali sta prav ta trenutke, ker se je cena dvignila na najvišjo raven po sušni krizi. Britanci bodo razprodali v nekaj letih 100.000 ton, Američani pa kar 470.000 ton naravnih gume, in sicer v devetih letih: do 13. junija 1960 bodo od svojih strateških zalog odprodali 40-60.000 ton. Sovjetska zveza kupuje na mednarodnem trgu velike količine kavčuka. V prvem polletju tega leta se je svetovna poraba naravnega gumija povečala za 10% v primeri s porabo v lanskem prvem polletju, in sicer od 957.000 na 1.052.000 ton. V tem času je proizvodnja napredovala od 900.000 na 982.000 ton. Rusi in Kitajci so letos uvozili 171.000 ton, lani v prvem polletju pa 168.000 ton.

KROJNI TECAJ. V Strandžu se bo 1. oktobra začel krojni tečaj, ki ga bo organizirala organizacija CIMS. Vpisovanje žena in deklet, ki bi rade izpopolnile svoje znanje v krojenju, traja do srede 30. septembra.

Pomočstvo

NAPOVEDANE LADJE JUGOLINJE (Odhodi iz Trsta)

Proga Jadransko morje —

— Vzhod: Zagreb 23. sept., Skopje 4. oktobra.

— Indija — Pakistan: Titograd 6. oktobra, Auala 6. oktobra.

— Ožine — Indonezija — Daljni vzh.: Auala 6. oktobra, Radnik 18. oktobra.

— Sev. Kitajska — Japonska: Auala 6. oktobra, Radnik 18. oktobra.

— Sev. Evropa: Rijeka 28. sept., Zadar 12. oktobra.

— Sev. Afrika: Rijeka 28. sept., Sribija 10. oktobra.

— Južna Amerika: Treči maj 30. okt.

JADRANSKA LINIJSKA PLOVIDBA

— Dalmacija — Grčija: Istra 29. septembra.

Vzpon italijanske proizvodnje papirja

V letu 1958 je proizvodnja papirja v Italiji dosegla 1,095.073 ton ter je bila za 3,2% večja kakor leta 1957. V primeri s proizvodnjo v predvojnem času so tovarne povečale svojo proizvodnjo za 128%. Dobrsen del lanske proizvodnje je predstavljalo razne vrste papirja (86,5%), ostalo pa lepenka. Med raznimi vrstami papirja naj omenimo časopisni papir (17,1% proizvodnje papirja), pisarniški papir (25%), ovojni papir (7,8%), papir za posebno rabo (9,4%). Kar zadeva proizvodnjo lepenke, je zanemljivo, da je to edina proizvodna veja v industriji papirja, ki je lanske leto nazadovale, in sicer za 5,4% v primeri z letom 1957. Vse vrste papirja pa so napredovale.

Največ papirja proizvajajo v Severni Italiji (lani 805.272 ton, to je 73,54% vse proizvodnje). Na prvem mestu med pokrajinami je Lombardija, nato Piemont in Lacij. Na četrtem mestu je Beneško s 135.011 tonami.

Proizvodnja mehanične paste je lani dosegla 215.732 ton in je bila za 5,2% večja od predlanske. Največ so porabili topolovine (80,43%), dalje smrekovino (14,84%), itd. Kakor pri papirju, tako zavzema prvo mesto tudi v proizvodnji mehanične paste Severna Italija.

Kemikalije na italijanskem trgu

Navedene cene veljajo za 1 kg blaga, f.c.o skladišče, v prodaji na debelo proti takojšnjemu plačilu. V cenah nista vračunana obični davek ter IGE. V primeru spremembe so cene preteklega tedna navedene v oklepaju.

Proizvod iz mineralnega olja, mineralni vosek: Bencin, 79 oktanov, 125 lir/liter; super, 87 oktanov, 135 lir/liter; topilni 195-205; gorilno olje, gostotokočeno 18, redkotokoče 19; mineralno terpenofino olje (acuaragia minerale) 130-135; montanski vosek Riebeck 530-560; parafrin, polrafiniran v blokih 125-130, rafiniran v ploščah, tal. 62-64, lir 140-150; petroleji za poljedelstvo, 32 oktanov, 133 lir/kg, za razsvetljavo, stot 12-300, brez duha 140-145; topilna nafta 190-195; vazelin beli, nitast 200-205, beli parafrin 190-200, rumeni nitast 145-155, vazelinsko olje belo, enološko 290-300 (280-330), olje F.U. 390-420.

Minerali in barve: Aluminijev prah 600-1400; barit 20-22, bronov prah 1300 do 1600; cinkovo rumeno 440-460; dimno črno, domače 135-145; fosilna moka 40-60; kadmijevno rumeno 2300-3600, kalcin, koloid, 50-52, kromovo rumeno 450 do 480; litopon 100-110, lužilo mahagonijevo 290-310, orehovo 105-110; mini 210-225, modro Milori, bronzirajoče 650

ja, sledi Srednja Italija, v Južni Italiji pa je proizvodnja omejena na 1,08% vse proizvodnje v državi. Proizvodnja papirne celuloze je lani dosegla 120.073 ton, to je 6,8% več kakor v letu 1957. Pri tem so porabili 11,72% lesa kralji, 41,05% drugih vrst lesa, 47,23% slame in drugega. Zanimivo je, da po proizvodnji celuloze pride takoj za Severno Italijo (67,50%) Južna Italija (28,19%), medtem ko je Srednja Italija šele na tretjem mestu (4,22%).

Uvoz mehanične paste je lani nazadovale, in sicer za 40,1% v primeri z letom 1957 ter je dosegel 222.064 stotov. Vsega skupaj so lani uvozili v Italijo 3.871.149 stotov celuloze. Od tega je bilo 2.993.717 stotov namenjenih industriji papirja, 877.432 stotov pa industriji umetnih vlaken. Uvoz papirja in lepenke je lani dosegel 881.820 stotov. Od tega je bilo 332.518 stotov časopisnega papirja. Lepenke je Italija skoraj v celoti uvozila iz Avstrije, papir in lepenko kraft iz Švedske, časopisni papir deloma iz Avstrije (152.977 stotov), deloma pa iz Finske (102.707 stotov). Izvoz je nazadovale v primeri z letom 1957 za 19,6% ter je dosegel 221.199 stotov. Največ papirja in lepenke so kupile v Italiji Jugoslavija, Zah. Nemčija, Francija, Avstrija in Libija.

do 660; beli smukec v prahu 30-60, svinčeva gladična (litargirio) 215-235; titanov dioksid, anatas 350-370; rutil 350 do 440 (380-500); ultramarin 360-610; železni oksid naravni, domači 40-50, naravni Malaga 55-70, sintetični (rdeči) 125-200.

Dekstrin, mlečni proizvodi, škrob: Dekstrin iz domačega krompirjevega škroba 160-170, dekstrin iz tujega škroba 175-178, dekstrin koruzni 125-135; kazein argentinski 355-360, sirjen s sirilom (caseina caglio) 285-290, naravno sirjen (caseina presamica) 395-400, mlečni kazein domači 355-365, francoski 345 do 350; mleko v prahu, masno 24% 450 do 500, v prahu posneto, domače 235 do 245 (220-230), v prahu, posneto, ZDA 210-220; škrob koruzni, ventiliran, čist 90-100, krompirjev, nizozemski 135-140, krompirjev, domači in iz raznih drugih virov 115-130, pšenični 140-150, rižev, »fiore puriss.« 170-185.

Lepila i. dr.: Jajčni beljak 1950-2250; kazeinsko lepilo v prahu 350-650; klej »coniglio« 250-400; kostni klej v ploščah 160-180, mešani klej 240-320; želatina jedilna, srednje in visoke viskoz. 520 do 1100, želatina jedilna, zavoji »orox« 1100 do 1500.

Strojila: Kostonjev ekstrakt, tekoč 34 odst. 50-30; posušen 67% 93-80; posušen 78% 115-46; kvebračo ekstrakt, topen v hladnem 177, topen v vročem 162; žmak, ekstrakt v prahu, 62-64% 265-40.

Iz Trsta v Zagreb z avtobusom

Kakor smo že poročali, je sredi junija začela obratovati nova avtobusna proga Trst - Zagreb. Avtobusi odhajajo iz Trsta vsak dan ob 16. uri, iz Zagreba pa ob 5.30. Neposredna zveza med našim mestom in hrvaško prestolnico je bila vpeljana na pobudo podjetja »Croatians« iz Zagreba, ki je postavilo na progo sodobne avtobuse.

Tudi zveza na tej progi do Ljubljane je ugodna, saj prispe avtobus v Ljubljano ob 18.20. Cene so naslednje: iz Zagreba v Trst 1300 dinarjev, iz Trsta do Ljubljane 840, do Zagreba 1890 lir. Povratne vozovnice veljajo 15 dni in omogočajo prihranek 10%. Otroci do 4. leta se vozijo zastonj, do 10 let pa po polovini ceni. Za imetnike preputnic naj omenimo, da avtobus ne sprejema potnikov iz Trsta v Sežano (pa ne v nasprotno smer).

Potovanje iz Trsta v Zagreb z avtobusom podjetja »Croatians« je samo štiri ure in pol. Pri dobitve na času je torej velika in zaradi naglice do našnjega življenja dragocena.

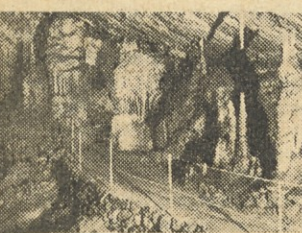
»IZLET V JUGOSLAVIJO«

Gospodarski tednik »Mondo Economico« iz Milana, prinaša v številu z dne 12. septembra med drugim tudi članek Duina Laurane pod naslovom »Poletni izlet po Jugoslaviji«. V članku so zabeleženi vtisi s potovanja po sedmi državi. Klankar se ni omejil pri opazovanju turističnega življenja v Jugoslaviji, ampak je skušal zajeti tudi socialno vprašanje. Razumljivo je, da v tako kratkem času ni mogel videti vsega, vendar se v članku opazi prizadevanje in trud, da bi poročal objektivno o življenju v Jugoslaviji.

ZA ODPRAVO PRISTOJBINE NA TOVRNE AVTOMOBILE

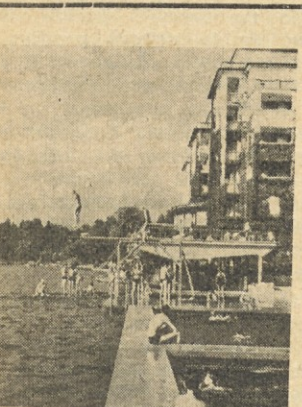
V Ljubljani so se 15. septembra stali predstavniki trgovinske zbornice v Gorici in trgovinske zbornice L. Slovenije. Italijanske predstavnike vodil glavni tajnik dr. Candutti. Z jugoslovanske strani pa so se sestanku udeležili glavni tajnik inž. Vehovar, čelnik odeska za prevoz Triller in predsednik okrajne trgovinske zbornice. Novi Gorici g. Kruh, ravnatelj podjetja »Primorje-export«. Italijanska predstavnik so izročili uradno spomenico, v kateri izražajo željo, da bi jugoslovanske oblasti odpravile novo pristojbino na tuje tovornike, ki prevajajo blago po jugoslovanskem ozemlju. Primeru, da bi tega davka ne mogli popolnoma odpraviti, naj bi Jugoslovanci dovolili italijanskim tovrnim avtomobilom iste pogoje, ki jih italijanski tovorniki so izročili uradno spomenico, v kateri izražajo željo, da bi jugoslovanske oblasti odpravile novo pristojbino na tuje tovornike, ki prevajajo blago po jugoslovanskem ozemlju. Primeru, da bi tega davka ne mogli popolnoma odpraviti, naj bi Jugoslovanci dovolili italijanskim tovrnim avtomobilom iste pogoje, ki jih italijanski tovorniki so izročili uradno spomenico, v kateri izražajo željo, da bi jugoslovanske oblasti odpravile novo pristojbino na tuje tovornike, ki prevajajo blago po jugoslovanskem ozemlju.

Škocjanske jame vas vabijo

Gled jame oh; 8, 10, 12, 14, 16 in 18. ur.

Gostinski obrati: »RISNIA« v Divači in gostilna pri Škocjanskim jamam nudijo tuje in domače specialitete ter domače vino.

Grand Hotel Toplice

BLEĐ, tel. št. 222, 246

odprt ves leto, nudi cenjenim gostom prijeten oddih. Termalno kopališče (stalna temperatura 29° C), jezero kopališča, čolni, teniško igrišče, izlet v bližino in daljno okolico, lastna izletniška točka na letališče Lesce Bled, alpski vodniki, American bar, priznana domača in tuja kuhinja, izbrana vina. V juniju in septembru stane polni penzion od 1390 do 2000 din, v juliju in avgustu pa od 1800 do 2900 din. Za obisk se priporoča uprava hotela.

Hotel TURIST (ex Sv. Nikolaj) ANKARAN

Odlična postrežba. Kopališčna restavracija, Restavracija »KONVENT« - Bife na plaži - Hotel in weekend hišice. V poletni sezoni nočni bar - Lokalni odprti dan in noč - Plesišče s priznano godbo - Odlična kuhinja Restavracija »KONVENT« v Ankaranu je odprta vse leto. Ob sobotah in nedeljah zvečer ples.

TURISTIČKI URED PUTNIK - ZAGREB ZAGREB - Praška, 5 - Telef. 34-256

Dati će Vam sve turističke i saobraćajne informacije za putovanje po Jugoslaviji. Želite-li upoznatiti Jugoslaviju? Za Vas priredujemo velika kružna putovanja po Jugoslaviji sa posjetom Zagreba, Beograda, Skoplja, Ohrida, Titograda, Dubrovnika i Splita. Koristite naše brodove za ribarsko krstarenje duž Dalmacije!

PARK HOTEL-Bled

Najveće gostinsko podje-tje Vam nudi ugodno bivanje in zabavo za časa bivanja na Bledu v svojih obratih, restavraciji, baru noćnem baru, casino in plesni dvorani. Penzion v predsezoni od 930 do 1230, v sezoni od 1350 do 1550. Turistična taksa se računa posebej.

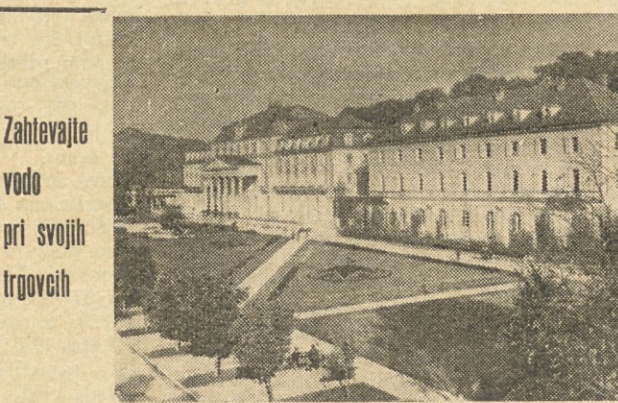
Hotel Krim - Bled

Tel. 415, Gorenjska AMS 951-415, brzojav. naslov: KRIM BLEĐ V vseh sobah tekoča topla in mrzla voda ter krasen razgled na jezero, Julijske Alpe in Karavanke. — Cene v pred in po sezoni od 700 do 850 din. V sezoni od 1200 do 1400 dnevni penzion. — Turistična taksa se računa posebej.

HOTEL ZAGREB & ESPLANADE Opatija — tel. 375

otvoren čitavu godinu. U turističkom centru na moru, uz ravne plaže. Ukupno 160 ležaja, 28 soba sa kupatilom. Topla morske kupke i masaže. Restoran prvorazredni, bečka i internacionalna kuhinja. Nacionalna jela i riblje specijalitete.

Zdravilišče Rogaška Slatina

s svojimi izvirkami zdravilne vode »DONAT«, »STYRIA« in »KOPALKA 35« TEMPEL. Vam zajamči zdravljenje: zapeke, zlate žile, želučnega katarja, čira na želuču in dvanajsterniku, črevesnega katarja, jetrnih bolesti in žolča (zlatenica, ci-roza), sladkorne bolesti, toščaosti. Zdravljenje s pitjem zdravilne slatine, s kopanjem u zdravilnih kopelih in fizikalno terapijo.

Samo nekaj minut od Trsta!

najmodernije urejen hotel: velika restavracijska terasa ob morju; kavarna, glasba, ples, nad 100 postelj.

Hotel CENTRAL PORTOROŽ

z dependansami SLOVENSKI DOM — RIVIERA — PLANI-KA. Sodobna ureditev ob morju, ribja restavracija, nad 317 postelj

HOTEL Palace PORTOROŽ

Najmodernije urejen hotel z vsem sodobnim komfortom; reprezentativna restavracija; bar; KAVARNA JADRAN s terasom ob morju Glasba, ples, razne prireditve, obigran subtrojski park ob morju, kopališče, nad 400 postelj.

PO SVETU

JUžno TIROLSKO PRED OZN. Italija in Avstrija se še vedno pogajata o dokončnem priznanju pacifičnim Tirolcem. Avstrija je očito hotela izvesti pritisk na Italijo s tem, da je njen zunanji minister B. Kreisky na glavni skupščini Organizacije združenih narodov v New Yorku izjavil, da bo do Avstriji postavili južnotirolsko vprašanje formalno pred OZN. Italija se sedaj izjavlja, da se bo njena diplomacija temu uprla, češ da gre za notranje-politično italijansko vprašanje, v katerega se drugi ne smejo vtikati. Točko bo branila to svoje gladišče, ker je bil položaj Južnega Tirolskega urejen z mednarodnim dogovorom med de Gasperiem in avstrijskim zunanjim ministrom Gruberjem na pariški konferenci. Minister Kreisky je na skupščini OZN zahteval, da Italija podeli tirolski pokrajini, kjer živi 250.000 Nemcev, popolno avtonomijo; da oblasti uvedejo nemščino v javne urade, zlasti na sodišča, kjer imajo Nemci samo pet sodnikov; da jim dodelijo primerno število novih stanovanj (ne samo 7% kakor doslej) in da se Nemcem prizna popolna enakopravnost v vsem življenju, zlasti pri nameščanju v javnih službah. Nekateri veliki italijanski listi priznavajo, da Italija največ odlašča z rešitvijo nekaterih pravnih, kakor na primer z uvedbo nemščine na sodiščih. Avstrijski državni podtajnik Gschneider je v nekem svojem govoru na Tirolskem zahteval za južne Tirolce priznanje pravice do samoodločbe.

Italijanski zunanji minister Pella je v svojem govoru pred OZN izjavil, da je južnotirolsko vprašanje notranja zadeva Italije.

POTOVANJE PREDSEDNIKA SEJNICE V AMERIKO. Predsednik vlade A. Segni odpotuje 29. septembra na uradni obisk v Združene ameriške države. Spremljal ga bo zunanji minister Pella. Oba italijanska državnika se vrnejo 4. oktobra v Italijo. Prvotno je Segni nameraval najprej odpotovati v Kanado in nato v Ameriko. Iz notranje-političnih razlogov pa je obisk v Kanadi opustil.

IDEALEN PREDLOG HRUŠČEVA. Med svojim obiskom v Ameriki je Hruščev imel pred Organizacijo združenih narodov govor, v katerem je predložil popolno razorožitev, ki naj se izvrši v štirih letih. Države naj ne uničujejo samo atomskega orožja, temveč vse orožje sploh. Predlog, ki pa je danes težko izvedljiv.

VPRASANJE DUHOVNIKOV - DELAVCEV. V prostorih pariškega nadškofa se je prejšnji teden sestalo 21 francoskih škofov in nadškofov, da bi proučili položaj francoskih duhovnikov-delavcev. Prve dni. julija je namreč sv. stolica v posebni noti izrazila svoje pomisleke glede delovanja duhovnikov-delavcev v Franciji. (To so mladi francoski duhovniki, ki namenoma delajo v francoskih tovarnah — nekateri ves dan, drugi manj, da bi v neposrednem stiku z delavci lahko širili dejavno krščanstvo). Pariškemu sestanku so prisostvovali tudi kardinali Lienart, Fellin in Gerlier. V obvestilu, ki je bilo po tem sestanku priloženo tudi v francoskih listih, je rečeno, da so se nadškofje in škofje zbrali okoli kardinala Felina, ki je predsednik Delavske misije. Poročilo naglašalo, da so duhovniki iz izražali svoje poslanstvo v skladu z navodili svojih škofov in da so v pariškem sestanku proučili način, kako bi pri uporabi navodila Sv. stolice; škofje so sklenili, da si bodo, oprti na svojo duhovščino in vernike ter posebno še na delavsko katoliško akcijo, prizadevali se nadalje, da bi rešili težko vprašanje širjenja krščanstva med delavci (evangelisation du monde ouvrier). Iz objavljenega poročila ni jasno, v kakšni obliki bodo duhovniki-delavci nadaljevali svoje delo. Po napovedi nekoga italijanskega lista bodo o vprašanju duhovnikov-delavcev razpravljali na škofjskem sinodu in cerkvenem zboru v Rimu.

NEMCI KUPUJEJO ZEMLJO V TICIINU. Italijani v Ticinu (južni Švici) se vzemirajo zaradi odpuščanja njihove zemlje, ki jo kupujejo zlasti Nemci (Švicarji pa tudi Nemci iz Zah. Nemčije). V Švici so posebne agencije, ki se glasijo v velikih nemških listih ponujajo Nemcem zemljo v Ticinu. Nemci radi kupujejo v Švici zemljo ob jezerih v Ticinu, kjer nastajajo prave nemške kolonije in kjer se vedno bolj čuje nemščina.

Razstava na nižji srednji šoli
Večkrat smo poročali o uspehih slovenskih srednješolcev na raznih risarskih razstavah. To je lepo priznanje za slovenske srednje šole na našem ozemlju in dokaz resnosti, s katero se naši otroci učijo risanja, in sposobnosti naših profesorjev risarske stroke.

Razstava risarskih izdelkov na slovenski nižji srednji šoli, ki so jo zaradi zidarskih del lahko odprli šele zdaj ob vstopovanju za novo šolsko leto, nas je prijetno presenetila, čeprav smo pričakovali, da se nam bodo dijaki spet predkazovali v skladu z lepim izročilom, ki ga njihova šola uživa glede risanja po zaslugi prizadevanosti obeh profesorov, to je Franke Fornazari in Ksenije Diracca.

Geometrijsko risanje gojijo na splošno v vseh razredih; dijaki imajo vendar možnost izbiranja barv, pri čemer dokažejo bolj ali manj razvit barvno estetski občutek, ki prihaja še posebej od izraza pri prostih risbah, ki jih izdajajo po določeni temi, ali pa kot ilustracijo raznih prečitanih pravljic. Razen tega so na šoli gojili tudi razne posebne risarske in barvne tehnike, kot na primer batik in »penarello«. Dijaki so se urili tudi v uporabi risarski umetnosti, in sicer v risanju z »deka« barvani na blago, v barvanju keramike, v rezljanju mila in v izdelovanju okrasov v tehniki »mobiles-ova«.

Slovenski nižji srednji šoli in Trstu čestitamo k lepi razstavi, občinstvo pa vabimo, naj si jo z zanimanjem ogleda.

TECAJI ZA PREVOZ V MALI EVROPI
Pridhodne leto bodo začeli z vso verjetnostjo prireditelj na tržaki univerzi tečaj mednarodnega značaja za vprašanja prevoza v tako imenovani »Mali Evropi«. Pripravljalni sestanke o tem bo v Trstu 2. in 3. oktobra. Prvi tečaj bi bili v avgustu in septembru prihodnjega leta.

Postojna - od trga do mesta

Postojna je 3. septembra proslavila 50. obletnico, odkar je bila preimenošana iz trga v mesto. Po svoji jami je danes znana po vsem svetu. Ožje mesto šteje okoli 6000 prebivalcev, vsa občina pa okoli 8000. V predvojni časi je bila v Postojni samo meščanska šola, danes pa imajo Postojnčani polno gimnazijo; v novejšem času so

Grb mesta Postojne iz leta 1909. Osnutek je napravil F. Juvanc, vodja osnovne šole in skladatelj. Na njem se vidi tudi človeška ribica, ena izmed redkosti Postojnskih jam.

še dobili srednjo gozdarsko šolo. Poleg drugih javnih ustanov, kakor bolnišnice, sta v Postojni še dva muzeja, in sicer Notranjski muzej in Speleološki muzej. Mesto si prizadeva, da bi z opešanjem in raznimi javnimi napravami privabilo čimveč tujcev. Pred jama so uredili velik prostor za parkiranje avtomobilov ter se zdaj pripravljajo na graditev novega hotela.

Letos je obiskalo Postojnsko jamo izredno visoko število turistov iz najrazličnejših dežel.

Takole so fašisti prikrojili stari postojnski grb. Liktorski sveženj (fascio) je bil znamenje fašistične zakonodaje in sodne oblasti. Diploma, s katero je bil novi grb izročen Postojni, je podpisal Mussolini 5. julija 1937.

KRONIKA

GOSPODARSKI PREDSTAVNIKI JUGOSLAVIJE V BURNI

Za stalnega predstavnika Zveze zunanjetrogovinske zbornice (v Beogradu) v Burni je bil imenovan inž. F. Vrbanec. Sedez tega predstavništva je v Rangoonu. Inž. Vrbanec je dobro znan tudi v tržaških gospodarskih krogih, ki so ga ohranili v najboljšem spominu iz časov, ko je bil svetnik v tukašnji jugoslovanski gospodarski delegaciji (današnjem jugoslovanskem gen. konzulatu). Doslej je inž. Vrbanec kot glavni ravnatelj vodil veliko uvožno in izvožno podjetje »Merkur« v Zagrebu. Kakor mnogo drugih azijskih držav, zavzema tudi Burma čedalje večanje mesto v jugoslovanski zunanji trgovini.

NAROCILA LADJEDELNIC CRDA

V Trstu in Trzinu bodo zgradili eno 36.000 tonsko ladjo in dve manjši ladji po 19.000 ton. Prva bo stala 28, drugi dve pa po 15 milijard lir, skupaj torej 58 milijard lir. Veliko ladij bodo gradili v ladjedelnici Sv. Marka, manjši ladje pa v Trzinu. Načrti za vse tri ladje so že dokončani.

NAŠE SOŽALJE

Dr. MARIJAN BREGANT UMRL.
Predvečerašnjim je v Gorici nenadoma umrl 56-letni zdravnik dr. Marijan Bregant. Rajni je bil rojen v Podgori. Izšolal se je v Padovi. Deloval je v Celju, Zagrebu, Novem mestu in Ljubljani. Od leta 1944 je živel v Gorici, kjer je bil ravnatelj bolnišnice.

Dr. E. STARE. V Trstu je umrl v 78. letu odvetnik dr. Egon Stare, ki je bil znan zlasti med starejšo generacijo. Rojen je bil v Ljubljani ter je dovršil pravne nauke v Pragi. V Trstu se je uveljavil zlasti na gospodarskem področju ter je bil pravni zastopnik živnostenske banke. Kmalu po prvi vojni se je preselil v Ljubljano, po drugi pa se je vnovič naselil v Trstu. Rajni je bil med soustanovitelji plovne družbe »Oceanija«, ki je bila ustanovljena po drugi svetovni vojni na Sušaku.

V Trstu je umrl Andrej Klun, v Trebnju Stanislav Kralj in Urška Kralj.

Turizem

ANKARAN KOT TURISTIČNO SREDISČE

Republiški turistični organi, ki menijo, da je prišel čas za smotnejše vlaganje denarja predvsem v take kraje, ki imajo po naravnih pogojih najboljše možnosti za nagel razvoj, so kot tak izbrali tudi Ankarano in Portorož.

Po teh prvih načrtih za razvoj v nekaj naslednjih letih naj bi postalo področje od Ankara do Debelega rtiča eno samo turistično torišče. Hoteli in počitniški domovi imajo sicer na tem področju že danes okrog 2500 več ali manj urejenih ležišč, vendar naj bi jih z leti tu bilo okrog 12.000.

Prihodnje leto se nadaljuje gradnje v okviru hotela »Turiste«, ki dobi nadaljnjih 500 postelj, začela pa se bo tudi že preureditev današnje ankaranske bolnišnice v hotelski objekt, ki bo po dograditvi imel 1.500 ležišč.

Po približnih načrtih bo za prvih pet let za gradnje med Ankaranom in »Turistom« potrebni 6,6 milijard dinarjev, račun pa povedo, da se bo to denar zelo hitro vračal. V svetu je Ankarano kot odlično letovišče že tako zaslovel, da bi že danes lahko imel trikrat več ležišč, kot jih ima, in še ne bi mogel zadostiti povpraševanju v sezoni.

F. M.

ZA RAZVOJ TURIZMA NA KOPRSKEM

Letos so bili na Koprskem dograjeni štirje novi turistični objekti. Ankarano je dobil novo naselje počitniških hiš z več kot 200 posteljami, Koper preurejen in delno nanovo zgrajen hotel »Galeb« s 60 ležišči, Piran iz 2 preurejenih stanovanjskih stavb hotel »Sidro« s 47 ležišči, Portorož pa za 8000 kv. metrov povečano kopališko peščino, ki je vso sezono vrvela od domačih dopustnikov in tujih turistov. Omeniti je treba še novo cesto, ki odpira Fiesu (v piranski občini) pot v motorizirani svet.

Zaključnih podatkov o letošnji sezoni seveda še ni, vendar daje že I. polletje zagotovilo, da bodo ob začetku leta prično visoko postavljeni načrti preseženi. V I. polletju je gostinstvo doseglo 40,3% planiranega družbenega bruto proizvoda in 42,8% planiranega letnega narodnega dohodka.

Dokaz za to je »Turist« v Ankaranu, ki je v pičlih dveh mesecih (julija in avgusta) opravil polovico za vse leto planiranega prometa. Približno isto velja za druge hotela in gostinske objekte.

MANJ SKUPINSKIH IZLETOV IZ JUGOSLAVIJE. Ze to polletje je bilo iz Slovenije manj skupinskih izletov v tujino in Trst. Ukinjeno je bilo namreč izdajanje kolektivnih potnih listov za skupinske izlete. Po najnovejših vesteh ni bil ta ukrep samo začasna narava ter ostane v veljavi še nadalje. Kolektivni potni listi so mnogo cenejši kakor osebni; zato so turistična in prevozna podjetja laže prirejala skupinske izlete v Trst in sosedne italijanske kraje.

Zadovoljivo vpisovanje v naše šole

Vpisovanje v slovenske strokovne šole in v nižjo srednjo šolo za šolsko leto 1959-60, ki se zaključuje danes, je bilo razmeroma zadovoljivo. Na državni inštudijski šoli v Rojano bodo imeli približno toliko dijakov kakor lansko leto; zagotovljen je obstanek 9 ali 10 razredov. Na inštudijski šoli na Opčinah bodo v vseh treh letnikih imeli po dva razreda. Na inštudijsko šolo v Dolini se je vpisalo toliko dijakov, da je obstanek vseh razredov zagotovljen. Na državni trgovski šoli (pri Sv. Ivanu) bodo imeli v vseh treh letnikih dva razreda. Na trgovskem tečaju na Katinari bo letos dvakrat več dijakov kakor pred dvema letoma; dvoletni trgovski tečaj na Proseku si prizadeva, da bi mu oblastva dovolila odpreti se tretji letnik, za katerega ima dovolj dijakov. Zadovoljiv je vsekakor uspeh vpisovanja na nižjo srednjo šolo (pri Sv. Jakobu) kjer je v prvem letniku dovolj dijakov za štiri ali celo pet razredov. Slabši je bil odmev na učiteljsko, dosti boljši pa na trg. akademiji.

Število otrok v prvih razredih osnovnih šol v Trstu in okolici je zelo nizko, in sicer v prvi vrsti zaradi bele kuge, ki je pomorila mnogo naših otrok, še preden so se rodili. V naše družine je naselil strah pred otrokom, za katerega ni mogoče navajati gospodarskih razlogov, kakor to delajo navadno starši.

Kultura in življenje

MEDNARODNA GRAFIČNA RAZSTAVA V LJUBLJANI

Mednarodno razstavo grafičnih del v Ljubljani so zaprli 15. septembra. Razstava je močno dvignila ugled Ljubljane kot pomembnega kulturnega središča, a je hkrati tudi razgalila domače in tuje duhovne; saj jim je tolikšna zbirka umetnin z vsega sveta dala novo možnost, da si ustvarijo mnenje o raznih strujah v sodobni umetnosti. Tako je n. pr. dr. Stane Mikšič v daljši razpravi v »Delu« zavel povsem odklonilno gledišče nasproti abstraktni umetnosti. Tudi urednik naše kulturne rubrike si je ogledal razstavo. Njegovo poročilo priloženo šele danes, ker nam poprej tega niso dopuščale naše sejemске številke. (Prip. uredn.).

Ljubljana je kljub navideznemu polnemu mrtvulu prav zdaj zelo privlačno središče zaradi številnih razstav in prireditelj, ki se vključujejo v njen vsakoletni kulturni festival. Čeprav ni mednarodna grafična razstava, ki se šopiri v Narodni galeriji na pragu Tirolja, v ožjem smislu bistvena sestavina festivalskih pojavov — saj gre za biennialno likovno razstavo svetovnega pomena, ki je postala že lepa kulturna tradicija za povojno Ljubljano — vendar daje s svojo močeno organizacijo svojstven pečat polnemu kulturnemu življenju v slovenski prestolnici. Človek, ki ni umetnik in niti kritik,

SOLSKA OBVESTILA

Na državni nižji inštudijski strokovni šoli v Trstu so v jesenskem roku šolskega leta 1958-59 uspešno opravili nižji tečajni izpit naslednji dijaki:

Pred izpitno komisijo v Trstu (Rojan): Jordan Bordon, Edvard Cecchi, Sergij Fianza, Sergij Grahonja, Darij Mohorovičič, Dimitrij Pertot, Stanislav Stoca, Katarina Soloni, Nadja Klun, Marta Mastellaro, Marija Slama.

Pred izpitno komisijo na Opčinah: Bernard Skerlavaj, Vojka Bresciani, Nada Debenjak, Gracijela Vidali, Viktorija Zagar.

Pred izpitno komisijo v Dolini: Bogdan Kosmač in Stojan Maver.

PRI NOVEM SOLSKEM SKRBNIKU. Pretekli ponedeljek je novi šolski skrbnik za Tržaško ozemlje dr. Pugliarelo sprejel odposlanstvo Sindikata slovenske šole v Trstu, v katerem so bili trije srednješolski profesorji. Naši šolniki so novega šolskega skrbnika seznanili z glavnimi vprašanji slovenskega šolstva na Tržaškem. Tako so se dotaknili vprašanja novega učnega načrta, vprašanja uvedbe pouka tujega jezika, vprašanja prehodnega staleža, vprašanja telovadnice pri Sv. Ivanu itd. Novi šolski skrbnik, ki je prevzel posle za ga. Tavello, je pokazal zanimanje za vsa ta vprašanja.

Naslednji hoteli se priporočajo

Hotel COLOMBIA

Trst, ul. Geppa 18, tel. 23-741 in 31-083 II. kategorije. • Sedemdeset postelj. Vse hotelske udobnosti. Enoposteljne sobe od 1100-1400 lir, dvoposteljne od 2200-2600 (davki in postrežba vključeni).

Hotel ADRIA

Trst, Capo di Piazza 1 - Tel. 36-478 (Piazza Unità) III. kategorije. — Polpolna obnovljen. Vse hotelske udobnosti. Enoposteljne sobe od 950 do 1360 lir, dvoposteljne od 1900 do 2500 (davki in postrežba vključeni).

Hotel POŠTA

Trg Oberdan 1 (v centru mesta) - Tel. 24-157. — Vse udobnosti, mizila in topla tekoča voda, centralna kurjava, telefon v sobah. Dvigalo. Cene od 750

Hotel ABBAZIA

Trst, Ul. Geppa 20 - Tel. 23-068 III. kategorije. — Vse hotelske udobnosti. Enoposteljne sobe od 875 do 1100 lir, dvoposteljne od 1700 do 2200 (davki in postrežba vključeni).

Hotel SLON

Ljubljana, Titova 10 - Telefon 20-643 do 46. — Priporočamo obiskovalcem svoje obrate: kavarno, restavracijo in bar.

Hotel MOSKVA

Beograd. Kategorija A. Razpolaga s 100 udobno opremljenimi sobami, apartmani, sobami s toplo in mrzlo tekočo vodo, telefonom, restoranom z domačo in tujo kuhinjo, kavarno, barom, salonom za bankete in konferenice, vodici in šoferji.

Popust za skupine!

»GOSPODARSTVO«

Izhaja trikrat mesečno. — UREDNISTVO IN UPRAVA: Trst, ul. Geppa 9, tel. 38-933. — CENA: posamezna številka lir 30, za Jugoslavijo din 15. — NAROCNINA: letna 850 lir, polletna 400 lir. Pošt. ček, račun »Gospodarstvo« št. 11-9396. Za Jugoslavijo letna 550 din, polletna 300 din; za ostalo tuzemstvo 3 dolarje letno. Naroča se pri ADIT, DRŽ. ZALOŽBA SLOVENTJE, Ljubljana, Stritarjeva ulica 3/1, tek. rač. št. 600-70/3-375 — CENE OGLAŠOV: za vsak m/m višine v širini enega stolpca 50 lir; za inozemstvo 60 lir. Odgovorni urednik: dr. Lojze Berce

Založnik: Založba »Gospodarstvo«

Tiskarna »Grafis« v Trstu.

V Boljuncu danes in pred 500 leti

Moje obzorje v najmlajši dobi moje življenja je bil Breg z Miljskim hribom na desni in dolгим hribom, za katerim se skriva Katinara, na levi strani. To je bil tudi ves moj svet, vse kar je bilo izven tega obzorja, izven mojega sveta, je bilo zame nestvarno, megleno, tajinstveno, nekaka pravljica na deveta dežela. To obzorje je bilo in je ostalo še danes moja edina prava domovina. Trst ne, ker leži za hribom pod Sv. Justom. Tisti del mesta, ki se je pripeljal in še naprej pleza čez hrib proti jugu, mi je neljub, ker se mi zdi, kakor da bi bil sovražnik vdrl v mojo domovino. Ta moja ožja domovina ima tako točno očrtane meje, da imam celo v Trstu domotožje po njej.

In tako me je, poleg krasne jesenske nedelje in praznika grozja, brzokne predvsem domotožje pobudilo na izlet v Boljunc. Praznik grozja sta uredila tukašnji Turistični urad in dolinska občina. Vsekakor je bil to pristen ljudski praznik. Program sam me ni toliko zanimal kot občinstvo, ki se je tam zbralo, saj vendar ni večje zabave, kot radovati se v množici veselih ljudi. Program prireditve ni bil zahteven, saj občinstvo ni prišlo v Boljunc, da poslušata umetniški koncert. Najbolj zabavni so bili plesalci in plesalke iz Ločnice pri Gorici, ki so plesali razne folklorne plesne, pravzaprav nekatere variacije na folklorne plesne, med temi tudi štajerske in enega iz Režije. Nastopali so slovenski in italijanski pevski zbori, kar je hvalevredno in koristno za prijateljsko sožitje obeh narodnosti. Slovenske točke so napovedovali v obeh jezikih, italijanske pa samo v italijanskem. Za začetke je tudi to dobro, s časom pa bomo gotovo tudi v tem pogledu napredovali. Zeleti je le, da bi tudi v sosednjih furlanskih vaseh in trgih prirejali take dvojezične prireditve.

Pri mojem starem prijatelju Jožetu Zboci, katerega sem pri tej priliki obiskal, sem zvedel, da obetajo trie letos zelo dobro in tudi krompirja bo mnogo. Razgovor je nanesel, da smo govorili o njegovem primku. Jaz sem omenil, da mi je ta primke znan iz tržaške zgodovine. Da, mi je pritrdil Zobe, eden mojih pradedov je imel pred več stoletij svojo krčmo tam, kjer je danes Lloydova palača. Prišel je namreč iz naših krajev v Trst kot krojač, se tam nastanil, pozneje pa odprl krčmo.

Trditve Jožeta Zboca se ujema z zapisnikom sodne obravnave, ki je bila 14. novembra 1453 v Trstu in ki je zabeležena v knjigi »Cancellieri (XIV 9a-11a); to hranijo v tržaškem mestnem arhivu. Tam je zapisano: »Natale del'Argento od Ambrozo voze je dne 14. novembra 1453 poval na sodnjo tujega trgovca Cato (to ime je napisano v zapisniku so na dva načina: Catolo in Cutulo, brzokne Kotlar), kjer je obrazloženo sledeče:

Približno pred enim letom je posodil tožencu več čebrov olja, ki mu je obljubil, da mu jih povrne; nekaj jih je res povrnil, ali na šest čebrov čaka še vedno; sodnik naj ga primora, da jih povrne ali plača. Cato odgovori, da ni več ničesar dolžan tožitelju, ker je tja sprejel poročilo Matije Zboca za pet čebrov in Antona Spigulone za enega. Nadalje je omenil, da ima s krčmarjem Zobeom odprt račun in da mu je pri sestavi bilance odšel olje po 18 lir čebrov, klub temu, pa mu je Zobe dolžan še 68 lir. Matija Zobe je kot priča izpovedal: Ko je bil nekega dne v družbi Catola, Čica Tomaža in Kubičene Antona pred svojo krčmo blizu pristaniških vrat (del Porto), se je približal Natale del'Argento, na katerega se je Catulo obrnil z besedami: »Vultis star e tuor questi olj a Mathiu qui presente e farme ledich?« Natale je odgovoril: »Nu som in concordia e som contento de Mathio e lasar Catulo ledich.« (Hočeš vzeti to olje od tu pričujočega Matije in me odgovoriti od tega dolga? Natale je odgovoril: Mi se strinjamo in sem zadovoljen z Matijo

in s tem, da se Cato oprosti dolga«).

Eno leto pozneje je del'Argento tožil Matijo Zboca za onih pet čebrov olja, češ da je zvedel, da hiša, katero mu je Zlobec založil za dolg, ni prosta, temveč ima pravico nanjo neka njegova teta, ter da je Matej do grla zadolžen. Sodnik je razsodil, da dolžnik ne sme zapustiti sodne palače, dokler ne poravnata dolga. Tožilec je odgovoril, da bi bilo bolje, da ga zaprejo, ker ne posodejuje ničesar. Zobe bi lahko pobegnil in bi Natale izgubil svoje olje. (Del'Argento je sicer italijanska beseda, vendar prav ni de diši po italijanskem primku, kakršnih sploh ni v Trstu, človek se pri tem nehoti spomni na staro tržaško rodovino Srebrnik, ki še danes živi).

Neki drugi Zobe je imenovan v knjigi »Delle reformagione«. F 47 (zapisnik najvišje oblasti). Tukaj je zapisano, da so Dolinčani 3. januarja 1423 tožili nekega Zboca, kolona tržaškega škofa, da je v družbi z drugimi uničil dolinski občinski gozd, da je to zemljišče zasadi s trtami in na njem zgradil apnenico. Na podlagi razsodbe je občina prevzela apnenico, apno in vinograde, krivci pa so bili kaznovani na podlagi meš. nega Statuta. Dne 11. oktobra 1426 pa je bila Dolinčanom priznana pravica, da

in s tem, da se Cato oprosti dolga«).

Eno leto pozneje je del'Argento tožil Matijo Zboca za onih pet čebrov olja, češ da je zvedel, da hiša, katero mu je Zlobec založil za dolg, ni prosta, temveč ima pravico nanjo neka njegova teta, ter da je Matej do grla zadolžen. Sodnik je razsodil, da dolžnik ne sme zapustiti sodne palače, dokler ne poravnata dolga. Tožilec je odgovoril, da bi bilo bolje, da ga zaprejo, ker ne posodejuje ničesar. Zobe bi lahko pobegnil in bi Natale izgubil svoje olje. (Del'Argento je sicer italijanska beseda, vendar prav ni de diši po italijanskem primku, kakršnih sploh ni v Trstu, človek se pri tem nehoti spomni na staro tržaško rodovino Srebrnik, ki še danes živi).

Neki drugi Zobe je imenovan v knjigi »Delle reformagione«. F 47 (zapisnik najvišje oblasti). Tukaj je zapisano, da so Dolinčani 3. januarja 1423 tožili nekega Zboca, kolona tržaškega škofa, da je v družbi z drugimi uničil dolinski občinski gozd, da je to zemljišče zasadi s trtami in na njem zgradil apnenico. Na podlagi razsodbe je občina prevzela apnenico, apno in vinograde, krivci pa so bili kaznovani na podlagi meš. nega Statuta. Dne 11. oktobra 1426 pa je bila Dolinčanom priznana pravica, da

„La motomeccanica“

Giuseppe Lutman
Gorica - Ul. G. Marconi 9-9 - Gorizia

Najnovejši modeli 4 taktinski mopedom „Pegaso“ poznizani cenil in 4 taktinski motocooterjev MOTOB1 - 125 cc!

U. BERNARDI

TRST - TRIESTE
ULICA MAZZINI 44
Telef. 63-667
Vam nudi vse za šolo po najnižjih cenah
Vsem naluino pero u dar!

A. Merolli

Zastopnik za Goriško
„Lambretta“
Ulica Garibaldi 6
Gorica - Gorizia
Telefon 27-23

splošna trgovska KOPER

Izvoz-uvoz vseh artiklov po tržaškem sporazumu.

Izvoz: drv, vseh vrst lesa in lesnih izdelkov, goveje živine, konj in mesnih izdelkov, perutnine, jojc in vseh kmetijskih proizvodov.

Uvoz: vseh artiklov široke potrošnje, rezervnih delov, reprodukcijskega materiala, tehnične opreme in potrebščin za obrtnike

Transadria d. a.

IMPORT - EXPORT
vseh vrst lesa, trdih goriv in strojev za lesno industrijo

TRST - Sedež: ul. Cicerone 9/II - Telefon: ul. Cicerone 80814

F.LLI NASCIMBEN

NADOMESTNI DELI - SERVIS
TRST, UL. CORONEO 39
TEL. 24-955

G. M. COLOMBIN & FIGLIO

UVOZ - IZVOZ
PLUTOVINE
in IZDELKOV
Trst, Porto Industriale - Zaule
TEL. 99-182
Tigr. COLINTER - TRIESTE

CENTROTEXTIL TRIESTE - TRST

CORSO CAVOUR, 3 - TEL. 37-272
(100 met. od želez. stanice)
Magazin angleških in domačih stofova muških in ženskih, hlačnih ogetač in ostalih vseh tkanin

POSJETICI TRSTA

Priitkom Vašeg dolaska u Trst, posjetite naš magazin muških i ženskih stofova, hlačnih ogetača, bunde

TRŽNI PREGLED

Italijanski trg

Na italijanskem trgu s kmetijskimi pridelki se cene mehke pšenice postopoma dvigajo, čeprav je povpraševanje še omejeno. Cene so se ustale. Za približno 100 lir pri stotu. Trg s trdo pšenico je miren, cene so ustale. Za koruzo ni bilo v zadnjem tednu velikega zanimanja. Cene so nekoliko postavile. Na trg so prispelo prve količine novega pridelka. Otrubi so se poražili. Neoluščeni riž kvotira približno 6000 lir stot. Nov pridelek je že prišel na trg, ni pa še popolnoma zrel; zato so cene za 300-400 lir pri stotu nižje od lanskih. Živalno je na trgu z vinom, zlasti v Severni Italiji. Predvidevajo, da bo letošnji pridelek grozdja manjši od lanskega in slabši po kakovosti; zato so cene trdnjše. Kvotacije masla so nizke, dočim se je sir podražil zaradi večje potrošnje. Cene goveje živine se niso bistveno izpremenile. Povpraševanje po teletih je večje od ponudbe, cene so se zvišale. Cene debelih prašičev so krepke. Izvednici predvidevajo, da bo letošnji pridelek olja znašal okrog 3 milijone stotov. Živahnostjo kupuje v Severni Italiji, dočim je v Južni Italiji trg bolj miren. Cene semenskega olja in olja iz zemeljskih lešnikov so krepke.

ZITARICE

ROVIGO. Pšenica fina 6350-6400, srednje vrste 6150-6250, navadna 5950-6050; rumena koruza 4950-5000, bela koruza 4800-4900; pšenična moka tipa »00« 8200 do 8300, tipa »0« 7600-8000, tipa »1« 7000 do 7400; pšenični zdrob 9000-9500; koruzna moka navadna 6000-6200, fina 6700 do 6800; oves 4600-4700; neoluščeni ječmen 4800-5000; rž 4600-5100; otrubi 4100 do 4150 lir.

VERCELLI. Neoluščeni riž (v ceno ni vključeni davek za sklenjeno kupčijo, ki znaša 1050 lir): Pietrot novega pridelka 5800-6000; Razza 77 6000 6200; Maratelli 6000-6200. Oluščeni riž: navaden starega pridelka 10.300-10.800; Maratelli novega pridelka 11.400-11.700.

ZIVINA

LUGO. Živina za rejo: krave 320-415 tisoč lir par; breje krave 400-500,000 lir par; krave s teletom 450-600.000 lir par. Voli 420-500.000 par; junci in junice 2-3 leta stari, 5 stotov teži 330-350.000 par; krave breje prvotne 180-210.000 glava; teleta 2 stota teža 88-92.000 glava; krave 120-230.000 glava. Voli za zakol, 6 stotov teži 250-280.000 par; krave 6 stotov teži 250-270.000 par; junci 5 stotov teži 250-270.000 par; telci 460-600 lir kg. Prašiči za rejo do 25 kg 440 do 500 lir kg; nad 25 kg 410-450; suhi prašiči 360-430; prašiči za pitanje 120-150 kg 320-350, nad 150 kg 320-335. Vprežni konji 100-130.000 glava; konji za zakol 250-270 lir kg; žrebtca za zakol 360-370; vprežni moški 60-70.000 glava; mežgi za zakol 180-200 lir kg; li. 140-160; vprežni osli 40-50.000 glava; osli za kol 150-170; ovce 220-230; jagnjeta 470 do 490 lir.

MLECNI IZDELKI

CREMONA. Maslo iz smetane 840-870, li. 790-820, III. 780-790, IV. 780-790; sir shrinž svez 480-500, 3 mesece star 560 do 590; provolone svez 470-490, 3 mesece star 560-580; grana svez 510-530, zimski proizvod 1958-59 700-720, majski proizvod 1958 760-790, zimski proizvod 1957-58 820-850; emmenthal svez 500-550, 3 mesece star 570-600; italico svez 440-450; taleggio svez 370-390.

PERUTNINA

MILANO. Živi piščanci domače vrste extra 600-730 lir kg, I. 600-650, II. 550 do 600; zaklani piščanci 850-900; inozemski zmrzjeni piščanci 400-550; žive kokoši 530-600; inozemske kokoši 400-440; inozemske kokoši zaklane v Italiji 550 do 620; inozemske zmrznjene kokoši 440-550; žive pegatke 700-720, zaklane 900-950; mladi zaklani golobi 800, navadni zaklani golobi 850-1000; živi golobi 750; žive pure 550-580, zaklane 850; inozemske zmrznjene pure 400-500; živi purani 520-590, zaklani purani 750; žive race 400-470, zaklane race 450-550; racke za rejo 250-300; žive gosi 340; goske za rejo 700-1300 lir po teži; živi zajci 380, zaklani s kožo 450-510, zaklani brez kože 480-580 lir.

OLJE

FIRENZE. Oljivo olje do 1% kisline 675-700 lir kg, do 1,50% kisline 655-675, do 2,50% kisline 625-655, do 4% kisline 610-625; dvakrat čiščeno tipa »A« 525 do 535, tipa »B« 475-495; prvotnost se mensko olje 355-360; olje iz zemeljskih lešnikov 380-385 lir.

VINO

MILANO. Piemonte črno 10-11 stop. 530-560 lir stop/stot; Barbera 12-13 stop. 640-660; meškat 13-13.500 stop; Mantovano črno 9-10 stop. 450-470; Valpolicella in Bardolino 520-540; Soave belo 11-11,5 stop. 550-570; Robaso 10-11 stop. 450 do 470; emilijsko 10-11 stop. 460-480; Romagna belo 9-10 stop. 430-450; Romagna

črno 9-10 stop. 430-450; Chianti 12 stop. 360 lir pletenica; toskansko navadno 10-11 stop. 450-470; Aretino belo 10-11 stop. 450-470; Marche belo 10-11 stop. 440-460; Marche črno 440-460; San Severo belo 11-12 stop. 440-450; Squinzano 13-14 stop. 450-470; sladko vino iz Brindisijsa 7800-8000 lir stot. marsala navadno 12.500 lir stot; vermut 14.000; vermut v steklenicah 210-230 lir steklenica.

ZELENJAVA IN SADIJE

MILANO. Suh česen 90-130; korenje 48-60; ohrov 30-60; čebula 25-36; olupljene čebulice 96-120; nov fižol Vigevarno 60-120; gobe 500-750; cikorija 60-120; endivija 96-180; melancane 72-120; zelena paprika 72-96; rumena paprika 84 do 160; paradižniki 42-156; petrišji 60 do 150; zelena navadna 60-100; špinaca 96-156; bučice 36-84; buče 30-45 lir kg. Smokve 48-96; mešana jabolka 36-72;

Delicious extra 48-108; hruške navadne 48-72; hruške Williams 84-114; belo namizno grozdje 72-84; grozdje Isabella 48-78; limone 60-120.

PARADIZNIKOVA MEZGA

PIACENZA. Dvakrat koncentrirana paradižnikova mezga v skatlah 10 kg 135-145 lir kg, v skatlah 5 kg 140-150, v skatlah 1 kg 150-160, v skatlah ½ kg 160-170, v tubah 200 g 43-45 lir tuba, v tubah 100 g 30-32 lir tuba; trikrat koncentrirana paradižnikova mezga proizvodnje 1959 v sodih 130-140 lir kg, v skatlah 10 kg 150-160, v skatlah 5 kg 155-165, v skatlah 1 kg 165-175, v skatlah ½ kg 175-185, v tubah 200 g 45-47 lir tuba, v tubah 100 g 31-33 lir tuba.

MED

CASALE MONFERRATO. Naravni med 500-600 lir kg.

MEDNARODNA TRŽIŠČA

CHICAGO		2.9	14.9	23.9
Pšenica (stot. dol. za bušel)		192.¾	191. —	195.¼
Koruza (stot. dol. za bušel)		119.¼	114.¾	110.¾

NEW YORK

Baker (stot. dol. za funt)	33. —	33. —	33. —
Cin (stot. dol. za funt)	102.37	102.37	102.50
Svinec (stot. dol. za funt)	12.80	12.80	12.80
Cink (stot. dol. za funt)	11. —	11. —	12. —
Aluminij (stot. dol. za funt)	26.80	26.80	26.80
Nikelj (stot. dol. za funt)	74. —	74. —	74. —
Bombaz (stot. dol. za funt)	33.25	32.90	32.90
Živo srebro (dol. za steklenico)	228. —	223. —	225. —
Kava (stot. dol. za funt Santos 4)	36. —	36. —	37.75

LONDON

Baker (funt šter. za d. tono)	237.¼	229.¾	225.¾
Cin (funt šter. za d. tono)	792.¼	793.¾	791.¼
Cink (funt šter. za d. tono)	86.¼	86.¾	85.¼
Svinec (funt šter. za d. tono)	71.¾	70.¾	69.¾

SANTOS

Kava Santos D (kruzejrov za 10 kg)	482. —	486. —	486. —
--	--------	--------	--------

V zadnjem tednu je napredovala cena čina in deloma tudi sladkorja, medtem ko so cene bakra, bombaza, volne, kavčuka, žitaric in kave nazadovale. Nihanje cen ni obsežno.

ZITARICE

V tednu do 18. septembra je cena pšenice v Chicagu nazadovala od 190 7/8 na 190¼ stot. dolarja za bušel; bolj je popustila cena koruze, in sicer od 117 5/8 na 114 5/8 stot. dolarja za bušel. Zaloga pšenice v državah izvoznih (Združene ameriške države, Kanada, Argentina in Avstralija) so velike; preostanek žita od sezone 1958-59 znaša v teh državah 1.900 milijonov bušlov, medtem ko je preostanek po lanskem sezoni znašal samo 1.064 milijonov bušlov.

SLADKOR, KAVA, KAKAO

Položaj sladkorja se utrjuje zaradi velikih nakupov tujih držav na Kubi. Francija je kupila na Kubi 100.000 ton surovega sladkorja in 130.000 ton prečiščenega. V New Yorku je cena v tednu do 18. septembra napredovala od 3,04 na 3,13 stot. dolarja za funt. Kava je v New Yorku v pogodbi »M« popustila od 45,90 na 45,71 stot. dolarja za funt. Pogajanja med pridelovalci iz Južne Amerike in Afrike v Washingtonu napredujejo. Gre za ustalitev trga s kavo. Kakao je v New Yorku popustil od 34,03 na 33,75 stot. dolarja za funt.

VIAKNA

V New Yorku je bombaž v tednu do 18. septembra popustil od 33 na 32,90 stot. dolarja za funt. Združene ameriške države so v sezoni 1958-59 izvozile razmeroma malo bombaža, in sicer le 2.895.000 bal, v prejšnji sezoni pa 5 milijonov 959.000 bal, to je kar za 51% manj kakor v sezoni 1957-58.

Tudi volno popuša. Cena je v New Yorku nazadovala od 131 na 127,5 stot. dolarja za funt suinta, proti takojšnji izročitvi; v Londonu česana 64's B od 105¼ do 106¼ na 105¼ do 106 penija za funt; v Roubaixu na Francoskem od 1395-1390 frankov za kg. Združene ameriške države bodo olajšale vzorč. volnenih izdelkov iz Vel. Britanije in Belgije. Ta sklep je zbudil nevoljo ameriških industrijev. Sovjetska zveza kupuje volno neposredno v angleških dominionih; Poljska bo nakup volne povečala za 50%. Tudi Japonci kupujejo mnogo volne.

KAVCUK

Cene kavčuka so bile šibkejše. V New Yorku je cena latex RSS št. 1 nazadovala od 40 na 39½ stot. dolarja za funt; v Londonu je cena popustila od 31¼ do 31¼ na 29 2/8 do 29 1/2 penija za funt.

KOVINE

Zanimivo je gibanje cene elektrolitičnega bakra. Čeprav se stavka v ameriških podjetjih nadaljuje — tako je bil preklican tudi sporazum pri Anacondi — je cena popustila. To velja za borzo v New Yorku kakor tudi v Londonu. V New Yorku je cena v tednu do 18. septembra nazadovala od 31,25 na 30,03 stot. dolarja za funt, v Londonu pa od 233¼ na 224¼ funta šterlinga za tono. Cena popuša, ker so zaloge bakra razmeroma velike. Dne 1. avgusta so znašale v Ameriki 92,175 ton (meseč prej 103.432 ton). Svetovne rezerve so znašale 282.350 ton (meseč prej 286.120 ton). Cin je v New Yorku v tednu do 18. septembra napredoval od 101,50 na 102 stot. dolarja za funt, v Londonu od 70¼ na 70½ funta šterlinga za tono. Svetovna proizvodnja je v zadnjih letih močno napredovala, in sicer je lansko leto znašala 7.334.000 ton, leta 1955 pa 6.786.000 ton. Pri tem ni všteta proizvodnja Sovjetske zveze in Kitajske. Svinec in cink sta v New Yorku sicer nekoliko nihala, vendar je cena končno ostala neizpremenjena: za svinčev pri 12 in za cink St. Louis pri 11 stot. dolarja za funt. Antimon Laredo neizpremenjen pri 29 stot. dolarja za funt, lito železo pri 66,51 dol. za tono, Buffala pri 66,50; staro železo srednji tečaj 41,50 (teden prej 40,83) dolarjev za tono; živo srebro neizpremenjeno pri 225 do 228 dol. za steklenico (76 funtov).

Cene barvastih kovin v Zah. Nemčiji dne 18. septembra v markah za 100 kg: cin, Duisburg 963-973; svinčev osnova

New York 11. sept. 101,60; osnova London 99,42-99,56; elektrolitični baker za prevodnike 270,75-273,75; svinčev v kablih 88-89; aluminij za prevodnike 225 do 227 DM za 100 kg.

Srednja letina v Sloveniji

Ljubljana, sept.

V Sloveniji je že preteklo nekaj let, odkar je industrija potisnila kmetijstvo s prvega mesta. Število kmetičkega prebivalstva je že izpadlo 50% celotnega slovenskega prebivalstva in čedalje bolj upada. Zlasti se redčijo vrste ljudi, ki se ukvarjajo samo s kmetijstvom. Redki so kmetijski pridelki Slovenije, ki so pomembni vsaj za gospodarstvo Slovenije, kaj šele za vso Jugoslavijo: krompir (semenski, industrijski, jedilni), zelje (sveže glavno in kislo), razne vrste solat, zlatno sadje, zlasti štajersko, vina in v manjši meri namizno grozdje, krma za živilo, gozdno in plantažno jagodičevje na njihvah in hmelji. To bi bilo v kratkem vse. Žiti pridelava Slovenija le malo. Že davno pred vojno so večidel žita za potrebe domačega prebivalstva morali uvažati. Po vojni je naglo rastla industrija in je hkrati delovna sila odhajala v tovarne. Zdaj pa prisostvujemo pravemu begu mladine od kmetijskega dela v katere koli druge poklice.

Sicer se tudi v Sloveniji širi nova naprednejša oblika obdelovanja zemlje v kooperaciji z zadrugami, s sejanjem izbranih italijanskih vrst žita, z veliko uporabo umetnih gnojil in drugih agrotehničnih ukrepov, toda površina obdelane zemlje se vendar ne bo povečala; povečal se bo le donos na hektar. Žiti izginja tudi tipični slovenski pridelek — ajda, ki jo sejejo na preorana strnišča po žetvi žit. Drži se še fižol, ki je pa tvegan pridelek zaradi zakasnelih pomladanskih mrazov. Počasi se pa širi koruza. Izginja proso in ga zama nščejo ljudje in vrabci.

Po cenitvah strokovnjakov in kmetov ne dosega letošnja letina v Sloveniji lanske. Krompir je zaradi preobilne letne moče drobnejši. Pač pa je krompir bolj izdatno obrodil v drugih jugoslovanskih republikah, kjer ga lani skoraj nič ni bilo zaradi suše. Zato ne bo letos od drugod toliko povpraševanja po slovenskem krompirju. Zdi se, da bo do zadruge ponujale kmetom 9 dinarjev za kg, kmetje pa se držijo okoli 14 do 15 din. Vojna je med drugimi večjimi nesrečami prizadejala tudi slovenskim krompiriščem precej škode. Nemški okupatorji so v svojem delu zasedene Slovenije posadili po Gorenjskem in Stajerskem obilo res plodovitega industrijskega krompirja, ki pa ni okusen. V prodnati slovenski zemlji, ki je kot nalašč ustvarjena za rast krompirja, se je v povojnih letih tudi industrijski krompir izboljšal. Mimo tega naravnega razvoja so pa še oblasti pospeševale sajenje žlahtnih vrst jedilnega krompirja.

Zelje je zaradi deževnega poletja obilno rodilo v vsej Jugoslaviji in ni mara trenutno prave cene. Po lanskem rekordni letini sadja ni bilo pričakovati bogve kako velike bere sadja. Imamo bolj podopovprečno srednjo letino; drži se Stajerska s svojimi vzornimi sadovnjaki, v katerih bijejo zadnje bitke proti ostankom kaparja, ki se je razpasel med vojno in v povojnih letih. Običajne krajevne toče so razredčile in poškodovale grozdje, toda vinska letina bo le ostala še kar dobra srednja. Prvi gozdni sadeži: borovnice, razne jagode, gozdno in plantažno jagodičevje (maline, črni ribezelj itd.) so nabiralcem in obdelovalcem, zadrugam in izvoznim podjetjem prinesli stotine milijonov deviznih dinarjev. Gozdni sadeži postajajo iz leta v leto bolj pomembna postavka v slovenskem kmetijstvu. Prezgodaj bi bilo pisati o gobah, ki imajo svojo glavno sezono v septembru in prvi polovici oktobra. Krme je neprimerno več kot lani, tako da so zaradi pomanjkanja koscev in druge delovne sile v zvezi s spravilanjem se na opustili v nekaterih gorskih krajih košnja senožeti. Cena živine bo zaradi obilice krme tudi na pragu zime ostala čvrsta.

V primerjavi z letošnjo rekordno jugoslovansko letino imamo Slovenci v celoti nekoliko šibko srednjo letino.

J. Z.

Vestnik

KMEČKE ZVEZE

Kako postaneš pravi kokošerejec

V teh zadnjih letih se je v Italiji močno razvila kokošereja industrijske narave posnemajoč ameriške metode in tehniko. Kljub temu pa Italija še vedno zaostaja v tem pogledu za Belgijo, Nizozemsko in Nemčijo, zlasti glede proizvodnje jajc, čeprav je po številu kokoši Italija prva med evropskimi državami.

Kmečka kokošereja, ki zajema v Italiji 70 — 75% celotne perutnine, ostaja glede na razvoj še vedno pri starih ustaljenih metodah vzreje. Mogoče predstavljajo izjemo nekatere pokrajine, toda na splošno je položaj povsod podoben našemu na Tržaškem.

Prav sedaj, ko kmetijsko nadzorništvo v Trstu nudi državnim prispevek za sodobno opremo in montažne kokošnjake, je dobro, da se natančneje seznanimo s pravilnim načinom vzreje kokoši zato, da nam bo tudi mala, kmečka kokošereja donosnejša. Za doseg pravega uspeha, mora vsak rejec nujno izvršiti naslednje:

1. Postavi naj si po vseh higienskih pravilih zgrajen kokošnjak, pred katerim naj ogradi dovolj velik prostor za izpust kokoši.

2. Goji naj samo take pasme, ki so najboljše nesnice.

3. Krmi naj jih z močnimi krmi, ki pospešujejo nesnost in utrjujejo zdravje živali.

4. Uporablja naj vsa preventivna sredstva za obvarovanje živali pred nalezljivimi boleznimi.

Po naših okoliških vaseh najdemo še na premmogih kmetijah zelo nezdreva kokošje brloga. V hlevih, na podstrešjih in v vseh mogočih zakotnih in vlažnih luknjah, imajo kokoši svoja zaklonišča. Jajca pa znesejo navadno na seniku, kjer jih najde gospodinja več skupaj, ko so že stara. Tako gojene živali so pri hiši slabe za nadlego in nesnago.

Pravi kokošnjak mora biti zgrajen iz opeke ali votlakov s pročeljem, na katerem so velika okna, mora biti obrnjen proti jugu. Tako je zaščiten pred burjo in pozimi sije sonce naravnost skozi okna. Zaradi vlage pa naj

bo zgradba nekoliko vzvišena od tal. Zelo dobro so se obnesli montažni kokošnjaki, ker so zračni, suhi in zdravi. Njihova površina je za 25 — 30 kokoši ter so že opremljeni z gnezdi in gredami, na katerih spijo kokoši. Kakor že zgoraj omenjeno, podeljuje kmetijsko nadzorništvo za takšne kokošnjake 50% — državni prispevek. V sredino tako pripravljenega kokošnjaka postavimo še korita za krmo ter napajalnice, ki naj bodo tako veliki, da bo zadostovala voda, ki jo nalijemo samo enkrat na dan. Površino kokošnjaka moramo računati tako, da pride 1 kvadr. meter za vsakih 4 — 6 kokoši. Za nastiljanje tal koder hodijo, je najboljši pesek ali suha šota. S poslednjem lahko vzdržujemo tako imenovano »lettiera permanente«, ki se menja samo dvakrat na leto.

Strokovnjaki priporočajo ta način nastilja, češ da se v njem razvija vitamin B 12 in nekateri antibiotiki, kar utrjuje zdravje kokoši. Lahko nastiljamo s slamo ali s suhim listjem, toda v tem primeru moramo vsaki dan sproti čistiti. — V ograjenem prostoru, kamor živali izpuščamo, je treba tudi paziti na snago ter večkrat prekopati zemljo. Kokoši bodo po taki sveži zemlji veselo brskale in našle polastico: črvičke.

Izkušeni kokošerejci so ugotovili, da so najboljše nesnice bele »livornesi«. Po teži so lažje od vseh drugih pasem in porabijo tudi najmanj hrane. Njihovo donosnost moramo znati izkoristiti s tem, da jih držimo samo eno leto, ker znese vsaka kokoš največ jajc v prvem letu svoje življenjske dobe. Zato jih žrtvujemo za meso, čim se prične skubsti. Seveda bomo poskrbeli, da nam istočasno začno nesti mlade jarkče. V tem letnem času se namreč jajca dražijo.

Za krmljenje kokoši je najbolje uporabljati taka racionalna korita, ki se napolnijo s pripravljeno mešanico (mokasto ali zrnato) za več dni. Tako si prihranimo čas in kokoši ima hrano vedno na razpolago. Ako pa jim zvečer ali popoldne nasujemo nekoliko koruze ali mešanega ži-

ta in jim enkrat dnevno postrežemo s svežim radičem, nam bo do še ta trud dobro poplačale.

Bolezni poznamo razne vrste; bilo bi predolgo razpravljati tu o vsaki posebej. Glavno je vedeti, da nabavimo enodnevnih piščancev z veterinarskim poroštvom, in da pazimo, da niso podvrženi beli griži (pullorosi) že iz valilnice. — V starosti 3 do 8 tednov pa lahko dobijo krvavo grizo, to je kokcidioza. Piščanec se okuži s tem, da poje dozorlo jajčece zajedavca, ki se izredno dolgo ohrani v blatu, zemlji ali nastilju. Ta bolezen se najprej razvija v toplih ali vlažnih dneih. Obolenim piščancem ni več pomoči, lahko pa jim preventivno dajemo v vodo razna razkuževalna sredstva, ki jih nabavimo v lekarni Seravallo na Trgu Cavana. Tu bomo tudi kupili cepivo v kapljicah proti kugi, ki ga bomo vbrizgali po eno kapljico v oko že mladim piščancem in potem dalje vsake tri mesece. **Kadar kokoši oboli** za katerokoli boleznijo, je nikar ne poizkusimo rešiti, temveč jo čimprej zakoljimo. Poskrbimo rajši pravočasno, da do obolenja sploh ne pride. Edino jamstvo za zdravo in donosno kokošerejo, je samo pravilna vzreja in najstrožja snaga.

Vsako prvo in tretjo soboto v mesecu prihaja iz Vidma veterinar - specialist za kokošje bolezni in sprejema na kmetijskem nadz. v ul. Ghega 6 od 9h. do 10h. Kokošereji pridejo lahko po nasvete in prireso s seboj tudi obolelo žival.

M. L.

KMET IN VRTNAR KONEC SEPTEMBRA

Na njivi: Nadaljujemo s setvijo prezimnih krmnih rastlin. Porujemo korene krmne pese. Korene pustimo na prostem, da se osuše, preden jih spravimo v shrambe. Pričenjamo s pripravo zemlje za jesensko setev ozimnih žit. Od priprave zemlje sta odvisna rast in razvoj ozimnih pridelek.

V vinogradu: Počakajmo čim delj s trgatvijo. Najbolje bi bilo, ko bi imeli možnost meriti količino sladkorja v soku. Dokler narašča sladkor, ne smemo pričeti s trganjem. Če trgamo nedozorelo grozdje, bomo imeli precejšnje preglavice in slabo vino. Vi-

no iz nedozorelega grozdja se ne lo rado kvari, ker vsebuje premalo alkohola in preveč oksidativnih fermentov (kvasil).

Sadno drevje: Se lahko cepimo na speče oko. Ta čas se lahko izkoristimo za to, da obnovimo cepljenje, če prvo cepljenje ni uspelo. Mlada drevesa obremenimo, da jim pravilno izoblikujemo krono. Na debela postavimo lovilne pasove. V teh se ujamejo razne gosnice in drugi mrčoci. Prekopljemo zemljo pod krovi drevesa, da uničimo škodljivce, ki se skrivajo v zemlji in si pripravljajo prezimovališče.

V vrtu: Nadaljujemo s pripravo namizne zelenjave in prezimnih zelenjadnic. Zalivamo zelenjavno gnojnico ali s hranljivo raztopino, da se hitreje razvija in da se pred zimo ojači.

BOLNIŠKO ZAVAROVANJE KMETOV

Do 29. septembra bi morali vsi kmetje, ki so redno vložili prijavo za bolniško zavarovanje, prejeti na dom poslan list, nadomešča knjižico bolniškega zavarovanja. Od 29. septembra vsi oni, ki potrebujejo zdravniško — specialistično (oči, grlo itd.) ali hočejo